KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2020/1814

(2019. gada 28. jūnijs)

par valsts atbalstu SA.33846 – (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP), ko Somija piešķīra *Helsingin Bussiliikenne Oy*

(izziņots ar dokumenta numuru C(2019)3152)

(Autentisks ir tikai teksts somu un zviedru valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā lēmumu, ar kuru Komisija sāka Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā noteikto procedūru ([1]),

pēc tam, kad ieinteresētās personas tika uzaicinātas iesniegt piezīmes saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem ([2]), un ņemot vērā iesniegtās piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Uzņēmumi *Nobina Sverige AB* un *Nobina Finland Oy* 2011. gada 31. oktobrī iesniedza Komisijai sūdzību, apgalvojot, ka Somija piešķīra nelikumīgu atbalstu uzņēmumam *Helsingin Bussiliikenne Oy* (“*HelB*”). 2011. gada 15. novembrī šīs sūdzības kontekstā tās iesniedzējiem pievienojās arī *Nobina Sverige AB* un *Nobina Finland Oy* mātesuzņēmums *Nobina AB*. Uzņēmumi *Nobina Sverige AB*, *Nobina Finland Oy* un *Nobina AB* turpmāk tekstā kopā saukti “sūdzības iesniedzēji”. Sūdzības iesniedzēji iesniedza papildu informāciju 2011. gada 12. decembrī un 2012. gada 27. februārī, 4. aprīlī, 21. jūnijā un 4. septembrī.

(2) Sūdzība kopā ar Komisijas informācijas pieprasījumu angļu valodā 2011. gada 22. novembrī tika nosūtīta Somijai piezīmju sniegšanai. Sūdzības tulkojums somu valodā tika nosūtīts Somijai 2012. gada 1. februārī. Somija iesniedza savas piezīmes kopā ar papildu informāciju 2012. gada 28. februāra vēstulē.

(3) Somijas piezīmes par sūdzību tika nosūtītas sūdzības iesniedzējiem 2012. gada 31. maija vēstulē. Sūdzības iesniedzēji savus apsvērumus iesniedza 2012. gada 27. jūlijā. Somija iesniedza papildu informāciju 2012. gada 28. septembrī.

(4) Komisija 2012. gada 31. oktobra vēstulē nosūtīja Somijai 2012. gada 27. jūlijā saņemtos sūdzības iesniedzēju apsvērumus un pieprasīja papildu informāciju. Somija sniedza pieprasīto informāciju 2013. gada 3. janvārī un 7. un 12. februārī. Turklāt Somija sniedza papildu informāciju 2013. gada 16. maija e-pasta vēstulē.

(5) 2013. gada 17. maijā notika sanāksme ar Somijas iestādēm, pēc kuras Komisija 2013. gada 24. maija e-pasta vēstulē pieprasīja papildu informāciju. Somija iesniedza pieprasīto informāciju 2013. gada 31. maijā un 3., 7. un 10. jūnijā.

(6) Komisija pieprasīja papildu informāciju 2013. gada 24. oktobra e-pasta vēstulē un 2013. gada 6. novembra vēstulē, uz ko Somija atbildēja attiecīgi 2013. gada 8. novembrī un 2014. gada 31. janvārī.

([1]) Komisijas 2015. gada 16. janvāra Lēmums C (2015) 80 *final* (OV 2015/C 116/2015, 10.4.2015., 22. lpp.).
([2]) Sk. 1. zemsvītras piezīmi.

(7) Komisija pieprasīja papildu informāciju 2014. gada 27. februāra un 3. aprīļa e-pasta vēstulē, uz ko Somija atbildēja attiecīgi 2014. gada 5. marta un 11. aprīļa e-pasta vēstulē.

(8) Komisijas dienesti 2014. gada 29. janvārī un 14. oktobrī tikās ar sūdzības iesniedzējiem un to likumīgajiem pārstāvjiem.

(9) Komisija 2015. gada 16. janvāra vēstulē informēja Somiju par savu lēmumu sākt Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") 108. panta 2. punktā noteikto procedūru attiecībā uz iespējamo atbalstu ("lēmums par procedūras sākšanu").

(10) Lēmums par procedūras sākšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([3]). Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes par pasākumiem, kas norādīti lēmumā par procedūras sākšanu.

(11) Somija iesniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu 2015. gada 18. martā, 18. jūnijā un 6. novembrī.

(12) Komisija 2015. gada 8. maijā saņēma sūdzības iesniedzēju piezīmes un 2015. gada 20. maijā nosūtīja tās Somijai, kurai tika dota iespēja atbildēt. Somija atbildēja uz sūdzības iesniedzēju piezīmēm 2015. gada 12. augusta un 10. septembra vēstulē.

(13) Komisija pieprasīja Somijai papildu informāciju 2016. gada 27. maijā, 15. septembrī, 13. oktobrī un 21. decembrī. Somija atbildēja 2016. gada 23. jūnijā, 2. septembrī, 24. un 26. oktobrī, 8. decembrī un 2017. gada 13. janvārī.

(14) Komisija 2017. gada 16. februārī tikās ar sūdzības iesniedzējiem un to likumīgajiem pārstāvjiem.

(15) Komisija pieprasīja Somijai papildu informāciju 2017. gada 31. oktobrī un 21. decembrī. Somija atbildēja 2017. gada 9. novembrī un 2018. gada 16. februārī.

(16) Komisija 2018. gada 19. martā tikās ar Somijas iestādēm. Somija iesniedza papildu piezīmes 2018. gada 10. aprīlī.

2. **VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA**

2.1. **Sūdzības iesniedzēji**

(17) *Nobina AB* ir lielākais uzņēmums, kas piedāvā sabiedriskā autobusu transporta pakalpojumus Ziemeļvalstu reģionā, un viens no desmit lielākajiem sabiedriskā transporta uzņēmumiem Eiropā, kas darbojas reģionālās un starpreģionālās satiksmes segmentos. Tā tirgus daļa Ziemeļvalstu reģionālās satiksmes segmentā 2015./2016. gadā bija 16 % (aprēķināts, pamatojoties uz autobusu skaitu). Minētajā laikposmā šis uzņēmums pārvadāja aptuveni 377 miljonus pasažieru. *Nobina AB* peļņa pēc nodokļu atskaitīšanas 2015./2016. gadā bija aptuveni 4 miljoni Zviedrijas kronu (apmēram 0,4 miljoni EUR).

(18) *Nobina AB* galvenais tirgus ir Zviedrija, kur tas darbojas kā *Nobina Sverige AB*. *Nobina AB* pārdošanas apjoms Zviedrijā 2015./2016. gadā veidoja aptuveni 71 % no tā kopējā pārdošanas apjoma, un tā tirgus daļa Zviedrijā bija 30 % (noteikts pēc autobusu skaita). Tajā pašā laikposmā *Nobina AB* pārdošanas apjoms Somijā, kur tas darbojas kā *Nobina Finland Oy*, veidoja aptuveni 11 % no tā kopējā pārdošanas apjoma, un tā tirgus daļa Somijā bija 19,1 % (noteikts pēc pakalpojumu vērtības).

2.2. **Atbalsta saņēmējs**

(19) *HelB* tika izveidots 2005. gada 1. janvārī, kad Helsinku pilsētas īpašumā esošs transporta uzņēmums *Suomen Turistiauto Oy* ("*STA*") nopirka *HKL Bussiliikenne* – Helsinku pilsētas ("pilsēta") atsevišķas uzņēmējdarbības struktūras – aktīvus un pasīvus. *HelB* apkalpoja autobusu maršrutus Helsinku reģionā un piedāvāja līgumpārvadājumus un autobusu nomas pakalpojumus. Laikā, kad tika pieņemts lēmums par procedūras sākšanu, *HelB* piederēja aptuveni 380 autobusi.

(20) *HKL Bussiliikenne* tika izveidots 1995. gadā kā pilsētas transporta pakalpojumu departamenta atzars. *HKL Bussiliikenne* finanšu stāvokļa galvenie rādītāji, pirms to iegādājās *STA*, ir parādīti tālāk dotajā 1. tabulā.

([3]) Sk. 1. zemsvītras piezīmi.

1. tabula.

***HKL Bussiliikenne* galvenie rādītāji (tūkstošos EUR)**

	1999. g.	2000. g.	2001. g.	2002. g.	2003. g.	2004. g.
Neto apgrozījums	49 490	49 612	51 936	53 759	58 129	62 863
Pamatdarbības peļņa	1 724	512	-917	- 1 095	-35	447
Rezultāts pirms apropriējumu saņemšanas un nodokļu atskaitīšanas	-374	- 1 533	- 3 036	- 3 144	- 1 738	- 1 086

Avots: *HKL Bussiliikenne* finanšu pārskati.

(21) *STA* bija pilsētai piederoša privāta sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas sniedz transporta pakalpojumus. *STA* finanšu stāvokļa galvenie rādītāji pirms *HKL Bussiliikenne* iegādes un nosaukuma maiņas uz *HelB* ir parādīti tālāk dotajā 2. tabulā.

2. tabula.

***STA* galvenie rādītāji (tūkstošos EUR)**

	1999. g.	2000. g.	2001. g.	2002. g.	2003. g.	2004. g.
Neto apgrozījums	29 460	32 187	34 069	29 921	29 511	25 674
Pamatdarbības peļņa	-777	-624	- 1 139	- 2 334	- 2 892	- 2 546
Rezultāts pirms apropriējumu saņemšanas un nodokļu atskaitīšanas	- 1 109	- 1 085	- 1 638	- 2 366	- 3 220	- 2 833

Avots: *STA* finanšu pārskati.

(22) *HelB* līdz 2015. gada decembrim pilnībā piederēja pilsētai. *HelB* finanšu stāvokļa galvenie rādītāji laikposmā no 2005. līdz 2014. gadam ir parādīti tālāk dotajā 3. tabulā.

3. tabula.

***HelB* galvenie rādītāji (tūkstošos EUR)**

	2005. g.	2006. g.	2007. g.	2008. g.	2009. g.	2010. g.	2011. g.	2012. g.	2013. g.	2014. g.
Neto apgrozījums	85 134	88 169	90 194	91 913	98 164	93 641	91 506	99 407	89 943	80 696
Pamatdarbības peļņa	- 2 214	- 1 590	- 2 399	- 8 470	- 4 319	- 3 621	- 6 136	- 1 941	- 1 511	- 4 498
Rezultāts pirms apropriējumu saņemšanas un nodokļu atskaitīšanas	- 2 842	- 2 321	- 2 231	- 7 505	- 3 768	- 3 308	- 6 123	- 1 845	111	- 7 031

Avots: *HelB* finanšu pārskati.

(23) *HelB*2015. gada 14. decembrī tika pārdots ([4]) privātam autobusu operatoram *Viikin Linja Oy* ("pircējs"), kas ir sūdzības iesniedzēju konkurents un lielākais autobusu operators Somijā un pieder *Koiviston Auto* grupai ("*KAG*"). 2016. gadā *KAG* aplēstā tirgus daļa Somijā bija 21,9 % (pamatojoties uz pakalpojumu vērtību) un peļņa pēc nodokļu atskaitīšanas bija 3,8 miljoni EUR.

([4]) Sīkāka informācija par šo darījumu ir sniegta 45.–49. apsvērumā.

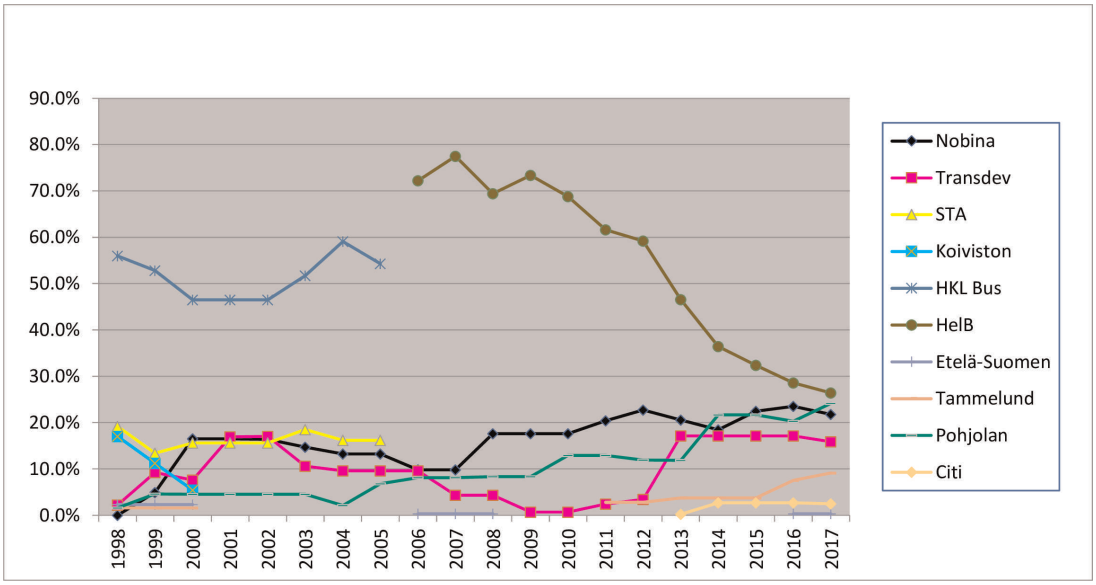
2.3. **Vietējais transporta tirgus Helsinku reģionā**

(24) Konkurss par vietējā autobusu transporta pakalpojumiem Helsinkos pirmo reizi tika izsludināts 1998. gadā ([5]). Par sabiedriskā transporta plānošanu un sabiedriskā transporta pakalpojumu iegādi Helsinku pilsētas apkaimē, tostarp pilsētā, atbild Helsinku Reģionālā transporta iestāde.

(25) Bez *HelB* Helsinku reģionā darbojas arī vairāki citi uzņēmumi, jo īpaši *Nobina Finland Oy* un *Veolia Transport Finland Oy*. Aptuvenās autobusu operatoru tirgus daļas procentos Helsinku vietējā transporta tirgū katru gadu ir parādītas tālāk dotajā grafikā.

4. tabula.

Tirgus dalībnieku daļas procentos Helsinku vietējā satiksmes tirgū (maršruts/km) katra gada 1. janvārī

Avots: *Nobina*.

3. **PASĀKUMU APRAKSTS**

3.1. **2002. gada iekārtu aizdevums**

(26) Pilsēta 2002. gada 6. maijā piešķīra *HKL Bussiliikenne* aizdevumu 14,5 miljonu EUR apmērā, lai finansētu iekārtu iegādi autobusu pārvadājumiem ("iekārtu aizdevums"). Aizdevums tika izmaksāts šādi: 13 miljoni EUR 2002. gada 24. maijā, 1 miljons EUR 2002. gada 31. augustā un 0,5 miljoni EUR 2002. gada 30. septembrī. Aizdevuma atmaksas termiņš bija 12 gadi ar 2 gadu atvieglojumu periodu. Noteiktā procentu likme bija 12 mēnešu *EURIBOR* likme plus peļņas norma 0,05 %. Pilsēta varēja mainīt procentu likmi ik pēc 5 gadiem no pirmās aizdevuma izmaksas, t. i., 2007. gada 24. maijā un 2012. gada 24. maijā. Procenti bija jāsamaksā katru gadu līdz 31. decembrim, sākot no 2002. gada, un pamatsumma bija jāatmaksā katru gadu 12 vienādās daļās, sākot no 2004. gada 31. decembra. Aizdevumam nebija nekāda nodrošinājuma.

(27) *HelB*2005. gada 1. janvārī uzņēmās aizdevumu aprīkojuma iegādei ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tika piešķirti uzņēmumam *HKL Bussiliikenne*, izņemot to, ka 2005. un 2006. gadā nebija jāveic atmaksa.

(28) Pilsēta 2007. gada 1. oktobrī nolēma pagarināt iekārtu aizdevuma atmaksu līdz 2023. gada 31. decembrim (t. i., par 8 gadiem, salīdzinot ar sākotnējo grafiku).

(29) *HelB* atmaksāja procentus un 3,8 miljonus EUR no iekārtu aizdevuma pamatsummas. Pilsēta 2016. gada 13. janvārī atbrīvoja *HelB* ([6]) no pienākuma atmaksāt nenomaksāto aizdevuma pamatsummu, proti, 10,7 miljonus EUR. Tas notika pēc tam, kad *HelB* uzņēmējdarbība kopā ar tā nosaukumu "*Helsingin Bussiliikenne*" tika pārdota uzņēmumam *Viikin Linja Oy* (sk. 45.–49. apsvērumu).

([5]) Konkurences iespējas reģionālās autobusu satiksmes jomā Helsinku reģionā (tostarp Espo un Vantā) pirmo reizi parādījās 1994. gadā. Vietējā autobusu transporta tirgus aptver vienīgi Helsinkus, bet ne Espo un Vantu.

([6]) Tajā laikā *HelB* jau bija nomainījis savu nosaukumu uz *Helsingin kaupungin Linja – autotoiminta Oy* (sk. 47. apsvērumu).

3.2. **2005. gada kapitāla aizdevums**

(30) Pēc nodibināšanas, 2005. gada 1. janvārī, *HelB* pārņēma šādas saistības no *HKL Bussiliikenne* un *STA*:

a) uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums, ko pilsēta piešķīra 1994. gadā 16,3 miljonu EUR apmērā, no kuriem saskaņā ar *HKL Bussiliikenne* 2004. gada 31. decembra bilanci nav atmaksāti 12,3 miljoni EUR (galvenie uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevuma nosacījumi bija šādi: procentu likme 9 %, termiņš 25 gadi, bez nodrošinājuma);

b) *STA* saistības, kas bija radušās tādēļ, ka pilsēta veica sākotnējo kapitāla ieguldījumu *HKL Bussiliikenne*; no tām 2004. gada 31. decembrī nebija atmaksāti 3,6 miljoni EUR.

Pilsēta nolēma pārfinansēt šīs saistības, pārvēršot tās kapitāla aizdevumā, kura kopējais apmērs bija 15 893 700,37 EUR (2004. gada 31. decembrī pilsēta pārvērta neatmaksāto uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumu, kura apmērs bija 12 255 223,50 EUR, un 2006. gada 18. aprīlī – *STA* saistības, kuru apmērs bija 3 638 476,87 EUR).

(31) Kapitāla aizdevuma procentu likme bija 6 %. Šis aizdevums bija jāatmaksā tikai tad, ja pamatkapitāls un citi nesadalāmie bilances posteņi tiktu segti pilnībā, un tādā apmērā, kādā tas tiktu izdarīts. Proti, ja attiecīgajā finanšu gadā uzņēmums cieta zaudējumus vai neguva tādu peļņu, kas apvienojumā ar kapitāla aizdevumu summu pārsniegtu uzkrātos zaudējumus, kapitāla aizdevums nebija jāatmaksā. Nesamaksātie procenti tika kapitalizēti. Aizdevums tika pakārtots visiem pārējiem parādiem, tam nebija nodrošinājuma un tā termiņš nebija noteikts.

(32) Kapitāla aizdevums netika atmaksāts (ne pamatsumma, ne procenti). Pēc tam, kad 2015. gada 11. decembrī tika sākta oficiālā izmeklēšanas procedūra, pilsēta to pārvērta *HelB* pamatkapitālā.

3.3. **2011. gada kapitāla aizdevums**

(33) Pilsēta 2011. gada 31. janvārī piešķīra *HelB* otro kapitāla aizdevumu 5,8 miljonu EUR apmērā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā 2005. gada kapitāla aizdevumam. Proti, 2011. gada kapitāla aizdevums arī bija jāatmaksā tikai tad, ja *HelB* gūtu pietiekamu peļņu, tas tika pakārtots, tam nebija nodrošinājuma un tā termiņš nebija noteikts. Aizdevums tika izmantots, lai nodrošinātu *HelB* likviditāti.

(34) 2011. gada kapitāla aizdevums netika atmaksāts, un pēc tam, kad 2015. gada 11. decembrī tika sākta oficiālā izmeklēšanas procedūra, pilsēta to pārvērta *HelB* pamatkapitālā.

3.4. **2012. gada kapitāla aizdevums**

(35) Pilsēta 2012. gada 23. maijā piešķīra *HelB* trešo kapitāla aizdevumu 8 miljonu EUR apmērā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā 2005. un 2011. gada kapitāla aizdevumam.

(36) 2012. gada kapitāla aizdevums arī netika atmaksāts, un pēc tam, kad 2015. gada 11. decembrī tika sākta oficiālā izmeklēšanas procedūra, pilsēta to pārvērta *HelB* pamatkapitālā.

3.5. **Citi pasākumi**

(37) Šajā lēmumā netiks pārbaudīta 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu pārvēršana pamatkapitālā, kas notika pēc tam, kad tika sākta oficiālā izmeklēšanas procedūra. Šis lēmums neskar turpmāko pasākumu novērtējumu.

(38) Šajā lēmumā netiks izskatīti pasākumi attiecībā uz Ruskeasuo depo ("depo"), kas ir autobusu depo Helsinku centrālajā reģionā. Šie pasākumi tika izklāstīti lēmuma par procedūras sākšanu 38.–46. apsvērumā. Komisija nolēma paturēt atvērtu procedūru attiecībā uz šiem pasākumiem.

4. KOMISIJAS LĒMUMS SĀKT OFICIĀLU IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRU

(39) Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija izteica šaubas par to, vai 2002. gada iekārtu aizdevuma procentu likme bija atbilstoša tirgum, ņemot vērā to, ka tā atspoguļoja procentu likmi, kuru pati pilsēta bija ieguvusi par savu aizdevumu tirgū, neņemot vērā saņēmēja sarežģīto finanšu stāvokli.

(40) Komisija uzskatīja, ka saprātīgs privāts ieguldītājs pirms aizdevuma piešķiršanas būtu novērtējis *HKL Bussiliikenne* kredītspēju, lai pārliecinātos par uzņēmuma spēju atmaksāt parādu. Turklāt Komisija uzskatīja, ka, pat ja *HKL Bussiliikenne* tajā laikā bija pilsētas uzņēmējdarbības struktūra, tas tomēr nodarbojās ar transporta pakalpojumu sniegšanu tirgū un būtu jāuzskata par ekonomikas dalībnieku, nevis tikai par valsts pārvaldes paplašinājumu. Tāpēc 2002. gada iekārtu aizdevuma piešķiršanu nevar uzskatīt par tīri iekšēju procedūru. Turklāt Komisija uzskatīja, ka nodrošinājuma trūkums nešķita pienācīgi ņemts vērā, nosakot aizdevuma procentu likmi.

(41) Attiecībā uz 2005. gada kapitāla aizdevumu Komisija uzskatīja, ka pirms jauna tiesību un saistību pārņēmēja uzņēmuma (t. i., *HelB*) izveides un nodrošināšanas ar kapitāla aizdevumu 15,9 miljonu EUR apmērā uz peļņas gūšanu orientēts privāts ieguldītājs būtu izvērtējis, vai ekonomiskā ziņā vēlamāka nebūtu *HKL Bussiliikenne* un *STA* likvidācija, ņemot vērā *HKL Bussiliikenne* un *STA* finanšu rādītājus pirms uzņēmējdarbības nodošanas *HelB*. Komisijai bija šaubas arī par to, vai saprātīgs privāts ieguldītājs 2005. gadā būtu noteicis *HelB* kapitāla aizdevumam procentu likmi 6 % bez nodrošinājuma, ņemot vērā abu *HelB* priekšteču finanšu stāvokli un paturot prātā situāciju vietējā autobusu tirgū tajā laikā. Papildus tam Komisija novēroja, ka Somijas norādītos tādu kapitāla aizdevumu piemērus, kuri tika piešķirti citiem uzņēmumiem, nevarēja pilnīgi salīdzināt ar 2005. gada kapitāla aizdevumu.

(42) Attiecībā uz 2011. gada kapitāla aizdevumu Komisijai bija šaubas par tā atbilstību tirgum, ņemot vērā *HelB* sarežģīto finanšu stāvokli (būtiski zaudējumi, negatīvs pašu kapitāls). Komisija izdarīja provizorisku secinājumu, ka saprātīgs privāts ieguldītājs nebūtu piemērojis *HelB* kapitāla aizdevumam procentu likmi 6 %. Turklāt, tā kā 2005. gada kapitāla aizdevums nebija atmaksāts, Komisija uzskatīja par apšaubāmu, ka tirgus ieguldītājs būtu veicis vēl vienu ieguldījumu otra kapitāla aizdevuma veidā.

(43) Komisija arī šaubījās, vai 2012. gada kapitāla aizdevumu var uzskatīt par atbilstošu tirgus apstākļiem, ņemot vērā to, ka *HelB* finanšu stāvoklis bija vēl sliktāks nekā laikā, kad tika piešķirts 2011. gada kapitāla aizdevums. Komisija uzskatīja par apšaubāmu to, ka tirgus ieguldītājs trešo reizi pēc kārtas būtu ieguldījis uzņēmumā, kas darbojas ar zaudējumiem.

(44) Tāpēc Komisija nolēma sākt procedūru, kas noteikta Līguma 108. panta 2. punktā.

5. **HELB PĀRDOŠANA PĒC OFICIĀLĀS IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRAS SĀKŠANAS**

(45) Kā minēts 23. apsvērumā, *HelB* 2015. gada 14. decembrī tika pārdots pircējam *Viikin Linja Oy* (*KAG*), un pārdošana stājās spēkā 2015. gada 31. decembrī. Publiskā iepirkuma procedūra netika organizēta. Kā norādīja Somija, pilsēta sazinājās ar vairākiem iespējamajiem pircējiem, t. i., autobusu operatoriem, kas darbojās Somijas un ārvalstu tirgos, un vienīgo piedāvājumu iesniedza *Viikin Linja Oy*.

(46) Nolīgtā pārdošanas cena bija 24 210 193 EUR. Darījuma dokumentos bija iekļauts arī noteikums par pilnīgu kompensāciju pircējam gadījumā, ja tiktu pieprasīts atgūt valsts atbalstu, un daļa no pārdošanas cenas 1 879 766 EUR apmērā tika iemaksāta darījuma kontā. Darījuma vienošanās ir spēkā līdz galīgā lēmuma pieņemšanai šajā valsts atbalsta lietā vai, vēlākais, līdz 2022. gada 31. decembrim. Turklāt tika panākta vienošanās par atgūšanas mehānismu, kas tika iekļauts pirkuma līgumā, uz kura pamata pircējs apņēmās pārskaitīt pārdevējam prēmiju uz to pašu darījuma kontu, ja tiks pārsniegts iepriekš saskaņotais peļņas apmērs ([7]). Atgūšanas mehānisms ir spēkā laikposmā no 2016. līdz 2020. gadam, un tika aprēķināts, ka prēmijas par 2016. un 2017. gadu ir šādas: 2 524 302,19 EUR par 2016. gadu un 2 558 068,21 EUR par 2017. gadu.

(47) Saskaņā ar pirkuma līguma nosacījumiem *HelB* uzņēmuma nosaukumu "*Helsingin Bussiliikenne Oy*" pārņēma pircējs *Viikin Linja Oy*, kas pēc tam mainīja savu nosaukumu uz "*Helsingin Bussiliikenne Oy*" ("jaunais *HelB*"). Pilsētai piederošā vecā *HelB* nosaukums tika mainīts uz "*Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*" ("vecais *HelB*"). Lai gan vecā *HelB* galvenā uzņēmējdarbības joma, kas ierakstīta tirdzniecības reģistrā, netika mainīta, vecais *HelB* pašlaik neveic nekādu uzņēmējdarbību un tam nav aktīvu, izņemot summas, kuras, iespējams, varētu saņemt no darījuma konta un atgūšanas mehānisma, kā minēts iepriekš.

([7]) Saskaņā ar 2015. gada 21. septembra *HelB* pirkuma līguma 3.4. punktu, ja laikā no 2016. līdz 2020. gadam jaunā *HelB EBITDA* piecos salīdzināmos 12 mēnešu pārskata periodos pārsniedz 4 200 000 EUR (vienā pārskata periodā), tad tajos periodos pircējam ir pienākums maksāt papildu pārdošanas cenu. Papildu pārdošanas cena būs vienāda ar 50 % no summas, par kādu *EBITDA* pārsniedz iepriekš minētos 4 200 000 EUR.

(48) Darījuma joma attiecās nevis uz vecā *HelB* akcijām, bet gan uz visu tā uzņēmējdarbību, un tajā bija iekļauti vecā *HelB* līgumi (tostarp transporta pakalpojumu līgums ar Helsinku Reģionālo transporta iestādi), pasūtījumi un piedāvājumi, personāls, pamatlīdzekļi un krājumi, un nemateriālās tiesības, kas nepieciešamas uzņēmuma uzņēmējdarbībai, kā arī pienākumi un saistības, kas attiecas uz līgumiem, pasūtījumi un piedāvājumi, personāls, īpašumi, nemateriālie īpašumi un nomas un licencēšanas līgumi. Visi 918 vecā *HelB* darbinieki tika pārcelti uz jauno *HelB*.

(49) Tomēr iekārtu aizdevums un kapitāla aizdevumi, ko vecais *HelB* ieguva no tā īpašnieka – Helsinku pilsētas, netika nodoti jaunajam *HelB*. Tā vietā pilsēta 2016. gada 13. janvārī atbrīvoja veco *HelB* no pienākuma atmaksāt neatmaksāto iekārtu aizdevuma pamatsummu, kā minēts 29. apsvērumā, un 2015. gada 11. decembrī pārvērta neatmaksātās kapitāla aizdevumu summas ([8]) vecā *HelB* pamatkapitālā.

6. **SOMIJAS PIEZĪMES PAR LĒMUMU PAR PROCEDŪRAS SĀKŠANU**

(50) Somijas iestādes uzskata, ka vērtējamie pasākumi nav valsts atbalsts. Somija apgalvo, ka pilsēta kā *HelB* (kā arī *HKL Bussiliikenne* un *STA*) īpašniece piešķīra finansējumu *HelB* saskaņā ar tirgus nosacījumiem un apmaiņā pret tādu atdevi, kas būtu pieņemama privātam akcionāram, kurš darbojas dominējošos tirgus apstākļos.

(51) Somija apgalvo, ka tad, kad 2005. gadā *HelB* tika izveidots, mērķis bija uzlabot *HelB* rentabilitāti un konkurētspēju, kā arī tā turpmāko attīstību tādā veidā, lai tas varētu darboties kā rentabls un kvalitatīvs sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējs. Somija arī norāda, ka pasākumi būtu jāvērtē tā laika kontekstā, kad tie faktiski tika piešķirti. Šajā nolūkā Somija atsaucas uz savu 2012. gada 28. februāra iesniegumu, kurā bija iekļauts citiem uzņēmumiem Somijā laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam piešķirto kapitāla aizdevumu procentu likmju saraksts.

(52) Somija apgalvo, ka tas, ka *HelB* sniegums nav bijis tāds, kā gaidīts, nav saistīts ar *HelB* slikto konkurētspēju, ko būtu vajadzējis palielināt ar papildu finansējumu, bet gan tikai ar izkropļoto situāciju vietējā autobusu tirgū. Saskaņā ar publiski pieejamajiem finanšu pārskatiem laikposmā no 2005. līdz 2012. gadam zaudējumus cieta arī citi lielākie autobusu operatori, kas darbojās Helsinku pilsētas apkaimē. Ņemot to vērā, pilsētas veiktās darbības bija ļoti līdzīgas tām, ko veica privātu uzņēmumu īpašnieki vai ieguldītāji, kuri faktiski darbojās minētajā tirgū.

(53) Attiecībā uz *HelB* finanšu stāvokli Somija atzīst, ka laika gaitā tas ir pasliktinājies, un laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam šķita, ka ir jāīsteno pasākumi, lai uzlabotu uzņēmuma rentabilitāti, cita starpā mainot cenu struktūru, samazinot darbinieku skaitu utt. Savās iepriekšējās piezīmēs, t. i., pirms lēmuma par procedūras sākšanu pieņemšanas, Somija neuzskatīja, ka *HelB* ir grūtībās nonācis uzņēmums 2004. gada Kopienas pamatnostādņu par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ([9]) ("2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnes") nozīmē.

6.1. **Atbalsta esība**

(54) Attiecībā uz 2002. gada iekārtu aizdevumu, kas piešķirts *HKL Bussiliikenne*, Somija atkārto, ka aizdevuma procentu likmi var uzskatīt par atbilstošu tirgum galvenokārt tāpēc, ka tā bija piesaistīta tirgus procentu likmei, t. i., 12 mēnešu *EURIBOR*.

(55) Turklāt Somija uzskata par iespējamu, ka *HKL Bussiliikenne* būtu saņēmis aizdevumu ar līdzīgiem nosacījumiem no privātas finanšu iestādes. Kā norādīja Somija, *HKL Bussiliikenne* kā pilsētas pārvaldes daļas, nevis atsevišķas juridiskas personas, kredītspēja būtu bijusi tāda pati kā pilsētai (t. i., laba). Kā norādīja Somija, iekārtu aizdevumam noteiktā procentu likme tika balstīta uz procentu likmi ārējiem aizdevumiem, ko tajā laikā pilsēta bija ņēmusi finanšu tirgū.

(56) Somija arī paskaidroja, ka iekārtu aizdevums būtu jāuzskata par tīri iekšēju procedūru pilsētā, jo pilsēta un *HKL Bussiliikenne* bija viena un tā pati juridiskā persona. Aizdevumam nebija nodrošinājuma, jo tas bija šāds iekšējs darījums.

([8]) Izņemot procentus par kapitāla aizdevumiem, jo saskaņā ar kapitāla aizdevumu līgumu noteikumiem procenti nebija jāmaksā, jo vecais *HelB* cieta zaudējumus.

([9]) Kopienas Pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.).

(57) Turklāt Somija, šķiet, apgalvo, ka tad, ja iekārtu aizdevums tiktu uzskatīts par valsts atbalstu (pretēji Somijas viedoklim), tas būtu jāuzskata par pastāvošu atbalstu līdz 2005. gada 1. janvārim, kad *HKL Bussiliikenne* – uzņēmums pilsētā bez atsevišķas juridiskas personas statusa – tika aizstāts ar *HelB* – pilsētai piederošu uzņēmumu ar savu juridiskas personas statusu. Pamatojot savu argumentu, Somija atsaucas uz Komisijas dienestu vēstuli kādā iepriekšējā lietā, kurā Komisija konstatēja, ka pasākumi, kas piešķirti par labu Somijas pašvaldībām piederošām aģentūrām (atbrīvojums no konkrētiem nodokļiem, PVN atmaksa un neierobežota, uz valsts īpašumtiesībām balstīta valsts garantija un ar to saistītā bankrota riska neesība), ir pastāvošs atbalsts LESD 108. panta 1. punkta nozīmē, jo tie tika piešķirti pirms Somijas pievienošanās Savienībai. ([10])

(58) Attiecībā uz iekārtu aizdevuma pagarināšanu 2007. gadā Somija apgalvo, ka tas tika veikts, pamatojoties uz to, ka minētajam aizdevumam bija mainīgas procentu likmes un (bāzes) procentu likmes 2007. gadā paaugstinājās, kā arī tika sagaidīts, ka tās turpinās pieaugt. Tolaik nevarēja paredzēt, ka procentu likmes nokritīs līdz pašreizējam zemajam līmenim.

(59) Attiecībā uz 2005. gada kapitāla aizdevumu Somija apgalvo, ka tas nebija jauns aizdevums, bet gan vienīgi tehniska procedūra, lai pārveidotu uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumu, kas vairāk nekā 10 gadus bija iekļauts *HKL Bussiliikenne* bilancē, par kapitāla aizdevumu. Šīs procedūras mērķis bija nodrošināt atbilstību Somijas uzņēmējdarbības tiesībām, saskaņā ar kurām pašvaldībai piederoša uzņēmuma uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumu nevarēja atstāt sabiedrības ar ierobežotu atbildību bilancē. Kapitāla aizdevums ir parasts akcionāru finansējuma veids sabiedrībām ar ierobežotu atbildību.

(60) Saistībā ar 2005. gada kapitāla aizdevuma procentu likmi 6 % apmērā Somija norāda, ka tā bija tāda pati kā *HKL Bussiliikenne* uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevuma procentu likme. Ņemot vērā to, ka Somija uzskata, ka tās bija vienīgi tehniskas izmaiņas, nevis jauna finansēšanas procedūra, tāda pati procentu likme ir jāuzskata par pamatotu. Somija arī norāda, ka tā iepriekš bija sniegusi plašu pārskatu par kapitāla aizdevumiem, ko tajā laikā piešķīra citi tirgus dalībnieki. Šo aizņēmumu procentu likmes bija no 4,7 % līdz 7,539 %. Visi pārskatā minētie kapitāla aizdevumi bija nenodrošināti un pakārtoti, kā paredzēts tiesību aktos, un Somija uzskata tos par salīdzināmu atsauces grupu.

(61) Saistībā ar 2011. gada kapitāla aizdevumu Somija turpina apgalvot, ka tas būtu jāuzskata par aizdevumu, ko sniedza ilglaicīgs grupas īpašnieks, nevis par atsevišķu ārēja ieguldītāja lēmumu par īstermiņa finansējumu. Somija atzīst, ka tajā laikā *HelB* finanšu stāvoklis bija slikts un bija nepieciešams ātri iepludināt papildu finansējumu. Turklāt *HelB* laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam īstenoja pasākumus rentabilitātes uzlabošanai, tostarp uzņēmuma izmaksu samazināšanu, cenu struktūras izmaiņas, piemērojamā koplīguma izmaiņas, darbinieku skaita samazināšanu un viena depo slēgšanu (Koskela depo). Somija uzsver, ka 2011. gada kapitāla aizdevums bija pirmais pilsētas pasākums, kas tika veikts *HelB* sarežģītā finanšu stāvokļa dēļ.

(62) Somija sniedza piemēru par citam uzņēmumam laikposmā no 2011. līdz 2012. gadam piešķirtu kapitāla aizdevumu, kura procentu likme bija 6 mēnešu *EURIBOR* + 4,75 %. Tā kā 2011. gada kapitāla aizdevuma procentu likme (6 %) bija augstāka, Somija uzskata to par atbilstošu tirgum.

(63) Turklāt Somija apgalvo, ka, tā kā valsts tiesību aktos ir ietverti īpaši noteikumi par kapitāla aizdevumiem, to, ka 2005. gada kapitāla aizdevums nebija atmaksāts laikā, kad tika piešķirts 2011. gada kapitāla aizdevums, pašu par sevi nevar uzskatīt par būtisku faktoru, nosakot atbilstību tirgum.

(64) Somija uzskata, ka 2012. gada kapitāla aizdevums ir "lielākoties tāds pats kā 2011. gada aizdevums". Somija apgalvo, ka tas nebija valsts atbalsts, bet pamatots akcionāru finansēšanas pasākums, kas tika veikts, lai nodrošinātu pilnībā piederošā meitasuzņēmuma likviditāti. Saistībā ar 2012. gada kapitāla aizdevuma procentu likmi Somija atsaucas uz savām piezīmēm par 2011. gada kapitāla aizdevumu. Visbeidzot, kā norādīja Somija, tā kā 2012. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts pēc sūdzības iesniegšanas 2011. gada oktobrī, pilsētas izpilddirekcija pieprasīja piešķirt 2012. gada kapitāla aizdevumu saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Pamatojoties uz to, Somija apgalvo, ka 2012. gada kapitāla aizdevums nebija atbalsts un par to nebija jāziņo Komisijai, lai saņemtu apstiprinājumu.

([10]) Komisijas dienesti 2010. gada 14. aprīļa vēstulē paziņoja Somijai savu provizorisko viedokli par lietu SA.30679 (E 2/2010) "Atbalsts Somijas pašvaldībām piederošajām aģentūrām", secinot, ka attiecīgais atbalsts varētu vairs nebūt saderīgs, un lūdza Somiju veikt grozījumus pamatā esošajos tiesību aktos, lai pašvaldībām piederošās aģentūras, kas veic saimniecisko darbību, vairs nevarētu gūt labumu no šāda atbalsta. Somija veica grozījumus savos tiesību aktos. Pēc šiem grozījumiem Komisija 2014. gada 1. aprīļa vēstulē slēdza minēto lietu.

6.2. **Atbalsta saderība**

(65) Somija nav iesniegusi saderības pamatojumu, jo tā atkārtoja sākotnējā novērtējuma posmā pausto nostāju, ka attiecīgie pasākumi nav uzskatāmi par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, pamatojoties uz to, ka tie tika veikti saskaņā ar tirgus nosacījumiem.

6.3. **Saimnieciskā pēctecība**

(66) Somija apgalvo, ka starp veco *HelB* un jauno *HelB* nav ekonomiskās nepārtrauktības tāpēc, ka vecā *HelB* biznesa pārdošana tika uzskatīta par darījumu ar aktīviem.

(67) Somija arī apgalvo, ka, neraugoties uz to, ka vecā *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota nevis atklātā, pārskatāmā, nediskriminējošā un beznosacījumu iepirkuma procedūrā, pārdošanas projekts tika publicēts tik plaši, ka darījuma cena, kas tika noteikta, pamatojoties uz piedāvājumu un atbildi uz piedāvājumu, kā arī sarunu laikā, ataino *HelB* uzņēmējdarbības tirgus vērtību. Lai to pamatotu, Somija papildus iesniedz neatkarīga ārēja eksperta *Inspira Oy* veiktu novērtējumu, kurā secināts, ka vienošanās par darījuma cenu atbilst vērtībām, kas aprēķinātas novērtējumā, pamatojoties uz vairumu vērtēšanas metožu.

7. IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

(68) Sūdzības iesniedzēji iesniedza piezīmes par lēmumu par procedūras sākšanu kopīgā vēstulē, kas datēta ar 2015. gada 8. maiju. Tie apstiprināja faktus, kā arī Komisijas lēmumā pausto argumentāciju.

(69) Sūdzības iesniedzēji uzsvēra, ka (vecais) *HelB* ir skaidri uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē, kā arī saskaņā ar 2014. gada pamatnostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ([11]) ("2014. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnes"). Kā norādīja sūdzības iesniedzēji, tas pats attiecas uz *HKL Bussiliikenne* saskaņā ar 1999. gada Kopienas pamatnostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ([12]) ("1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnes").

(70) Sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka principā ir jāuzskata, ka valsts atbalsta piešķiršana grūtībās nonākušam uzņēmumam piešķir attiecīgajam uzņēmumam ekonomisku priekšrocību. Visticamāk, valsts neievēro parasto tirgus kārtību, ja tā atbalsta uzņēmumu, kam nav dzīvotspējas izredžu ilgtermiņā, piemēram, *HelB*, jo neviens saprātīgs privāts tirgus dalībnieks nebūtu piešķīris *HelB* attiecīgos pasākumus.

(71) Jo īpaši attiecībā uz 2002. gada iekārtu aizdevumu saprātīgs privāts ieguldītājs būtu pieprasījis augstāku procentu likmi nekā likme, kas atbilst tai, kuru pati valsts iestāde ieguvusi finanšu tirgos. Turklāt neviens privāts kreditors nebūtu pārskaitījis aizdevumu jaunizveidotam uzņēmumam, tādam kā *HelB* 2005. gadā, ar tādiem pašiem noteikumiem, kādi sākotnēji tika piedāvāti tā priekšgājējam, šajā gadījumā *HKL Bussiliikenne*. Sūdzības iesniedzēji arī norādīja, ka neviens saprātīgs privāts ieguldītājs nebūtu akceptējis atkārtotu pamatsummas maksājumu atlikšanu bez procentu likmes augšupējas korekcijas.

(72) Attiecībā uz 2005. gada kapitāla aizdevumu sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka, tā kā gan *HKL Bussiliikenne*, gan *STA* cieta zaudējumus pirms *HelB* izveides, privāts ieguldītājs drīzāk būtu atteicies no šāda ieguldījuma, nevis piešķīris papildu finansējumu. Attiecīgi viss 2005. gada kapitāla aizdevums ir jāuzskata par ekonomisku priekšrocību, kuru *HelB* nekad nebūtu ieguvis normālos tirgus apstākļos. Arī tad, ja privāts ieguldītājs būtu piekritis piešķirt finansējumu, tas nekad nebūtu to darījis saskaņā ar nosacījumiem, kādi tika piedāvāti *HelB*, t. i., ar procentu likmi 6 % un bez jebkāda nodrošinājuma.

(73) Attiecībā uz 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu sūdzības iesniedzēji norāda, ka laikā, kad tika piešķirti šie aizdevumi, *HelB* finanšu stāvoklis bija ārkārtīgi slikts un pilsēta par to bija pilnībā informēta. Turklāt, kā norādīja sūdzības iesniedzēji, *HelB* nebija nedz maksājis procentus, nedz veicis maksājumus par 2005. gada kapitāla aizdevumu. Šādos apstākļos neviens līdzekļu aizdevējs nebūtu gatavs uzņemties aizdevuma risku, un līdz ar to visa 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevuma summa ir valsts atbalsts.

([11]) Pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 249, 31.7.2014., 1. lpp.).

([12]) Kopienas pamatnostādnes attiecībā uz valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 288, 9.10.1999., 2. lpp.).

(74) Visbeidzot, sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka acīmredzami pastāv saimnieciskā pēctecība starp veco un jauno *HelB*, ņemot vērā darījuma apjomu, konkursa neesību un citus attiecīgos kritērijus.

8. **SOMIJAS PIEZĪMES PAR SŪDZĪBAS IESNIEDZĒJU PIEZĪMĒM**

(75) Somija uzskata, ka sūdzības iesniedzēju komentāri lielā mērā atkārto apgalvojumus, kas jau izklāstīti lēmumā par procedūras sākšanu, un tāpēc atsaucas uz savu atbildi uz minēto 2015. gada 17. marta lēmumu. Somija iesniedza šādas papildu piezīmes, kas attiecas uz iepriekš minētajām sūdzības iesniedzēju piezīmēm.

(76) Atbildot uz sūdzības iesniedzēju piezīmēm par to, ka pilsēta nerīkojās kā tirgus ieguldītājs, Somija novēroja, ka tirgus ekonomikas ieguldītāja princips ir jāinterpretē tā, lai ņemtu vērā īpašnieka vēlmi aizsargāt kapitālu, kas ieguldīts tam piederošā uzņēmumā, un censties nodrošināt rentabilitāti ilgtermiņā. Pilsēta kā īpašniece būtu jāsalīdzina ar tirgus dalībnieku, kas cenšas aizsargāt savus ieguldījumus, nevis ar teorētisku ieguldītāju, kuram nav šādas iepriekšējas finansiālas iesaistīšanās. Kā norādīja Somija, pilsēta kā īpašniece rīkojās tāpat un ar tādiem pašiem tirgus noteikumiem kā citi uzņēmumu īpašnieki, kas darbojas vietējā autobusu transporta tirgū Helsinku reģionā, tostarp pats uzņēmums *Nobina*.

(77) Attiecībā uz sūdzības iesniedzēju piezīmēm par 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu Somija atsaucas uz pētījumu, ko 2015. gadā sagatavoja ārējs eksperts (sk. 174. apsvērumu), saskaņā ar kuru aizdevumi bija piešķirti atbilstoši tirgum. Tomēr, ja aizdevumi tiktu atzīti par atbalstu (pretēji Somijas nostājai), Somija uzskata, ka šādam atbalstam vajadzētu būt vienādam ar starpību starp faktiski piemēroto procentu likmi un tirgus procentu likmi (nevis vienādam ar aizdevumu kopsummu, kā apgalvo sūdzības iesniedzēji).

9. **ATBALSTA ESĪBA**

(78) Šajā lēmumā ir izskatīts jautājums par valsts atbalsta esību LESD 107. panta 1. punkta nozīmē un par to, vai šāds atbalsts varētu būt saderīgs ar iekšējo tirgu, kā arī, visbeidzot, par ekonomisko pēctecību starp veco *HelB* – tagad *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy* – un jauno *HelB*, kas tagad ir *KAG daļa*.

(79) LESD 107. panta 1. punktā ir noteikts, ka "ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm".

(80) Tāpēc pasākums ir valsts atbalsts, ja tas atbilst šādiem kumulatīviem nosacījumiem: i) tas ir attiecināms uz valsti un finansēts no valsts līdzekļiem; ii) tas ir selektīvs; iii) tas rada ekonomisku priekšrocību uzņēmumam un iv) tas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

9.1. **1. pasākums – 2002. gada iekārtu aizdevums uzņēmumam *HKL Bussiliikenne***

(81) Pirmkārt, valsts atbalsta noteikumus piemēro tikai tad, ja pasākuma saņēmējs ir "uzņēmums". Tiesa uzņēmumus konsekventi ir definējusi kā subjektus, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida ([13]). Tādējādi tas, vai konkrēta struktūra uzskatāma par uzņēmumu, pilnībā ir atkarīgs no tās veikto darbību veida, nevis no tās statusa saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Tomēr struktūru, kas oficiāli ir valsts pārvaldes daļa, var uzskatīt par uzņēmumu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Vienīgais būtiskais kritērijs ir tas, vai subjekts veic saimniecisko darbību.

([13]) Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedums *Pavlov* un citi, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74. punkts; Tiesas 2006. gada 10. janvāra spriedums *Cassa di Risparmio di Firenze SpA* un citi, C-222/04, ECLI:EU: C:2006:8, 107. punkts.

(82) Somija apgalvo, ka tad, kad tika piešķirts iekārtu aizdevums, *HKL Bussiliikenne* nebija ne uzņēmums, ne atsevišķa juridiska persona saskaņā ar Somijas tiesību aktiem, bet gan peļņas centrs ([14]) pilsētas iekšējā uzņēmējdarbības struktūrā (*HKL*). Tādējādi iekārtu aizdevums būtu jāsaprot kā pilsētas iekšēja procedūra. Šķiet, ka tas nozīmē, ka uz pasākumu nevajadzētu attiecināt noteikumus par valsts atbalstu.

(83) Komisija nepiekrīt šim viedoklim. Pat ja *HKL Bussiliikenne* oficiāli bija pilsētas pārvaldes daļa, tas bija ekonomikas dalībnieks (kā atzīst pati Somija), kas nodarbojas ar autobusu transporta pakalpojumu sniegšanu tirgū, kurā pastāv konkurence, nevis valsts iestāde, kas pilda būtiskas valsts funkcijas. *HKL Bussiliikenne* nepārprotami veica saimniecisko darbību, un tāpēc neatkarīgi no tā oficiālā juridiskā statusa tas ir jāuzskata par uzņēmumu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Attiecīgi uz *HKL Bussiliikenne* attiecas valsts atbalsta noteikumi. Lieki piebilst, ka tie attiecas arī uz *HelB*, kas bija no pilsētas neatkarīga juridiska persona un veica tāda paša veida saimniecisko darbību kā tā priekšgājējs.

(84) Šķiet, ka arī Somija apgalvo, ka iekārtu aizdevums būtu jāuzskata par pastāvošu atbalstu – līdzīgi kā pasākumi, kas piešķirti pašvaldībai piederošām aģentūrām (sk. 57. apsvērumu). Komisija norāda, ka šie pasākumi bija spēkā pirms Somijas pievienošanās Savienībai 1995. gada 1. janvārī (piem., atbrīvojums no nodošanas nodokļa kopš 1943. gada, atbrīvojums no īpašuma nodokļa kopš 1992. gada, atbrīvojums no ienākuma nodokļa kopš 1974. gada). Savukārt iekārtu aizdevums tika piešķirts 2002. gada 6. maijā, t. i., vairāk nekā septiņus gadus pēc pievienošanās. Tāpēc nepārprotami tas nav pastāvošs atbalsts.

9.1.1. *Valsts līdzekļi un attiecināmība*

(85) Pilsēta piešķīra iekārtu aizdevumu tieši *HKL Bussiliikenne*, kuru pēc tam 2005. gadā pārņēma *HelB*, un finansēja to no sava budžeta. Valsts līdzekļi LESD 107. panta 1. punkta nozīmē ir dalībvalsts un tās valsts iestāžu līdzekļi, kā arī valsts uzņēmumu līdzekļi, kurus valsts iestādes var tieši vai netieši kontrolēt. Pamatojoties uz šo definīciju, pasākums nepārprotami ir saistīts ar valsts līdzekļiem un ir attiecināms uz valsti. Somija to neapstrīd.

9.1.2. *Selektivitāte*

(86) Pilsēta piešķīra iekārtu aizdevumu vienīgi uzņēmumam *HKL Bussiliikenne*; 2005. gadā šo aizdevumu pārņēma *HelB*. Tādējādi iekārtu aizdevums tika piešķirts pilnīgi *ad hoc* vienam uzņēmumam un nebija pieejams citiem uzņēmumiem, kas darbojas autobusu transporta nozarē Helsinku reģionā un atrodas salīdzināmā tiesiskajā un faktiskajā situācijā vai darbojas citās nozarēs. Neviens salīdzināms uzņēmums nebija tiesīgs pretendēt uz pasākumu, kas līdzīgs *HKL Bussiliikenne* piešķirtajam pasākumam, un tāpēc neviens no šiem uzņēmumiem nesaņēma salīdzināmu priekšrocību. Tāpēc pasākums ir selektīvs.

9.1.3. *Ekonomiskas priekšrocības esība*

(87) Saimnieciski darījumi, kurus veic publisko tiesību subjekti, nepiešķir priekšrocību darījuma partnerim un tāpēc nav valsts atbalsts, ja tiek veikti saskaņā ar normāliem tirgus nosacījumiem ([15]). Lai noteiktu, vai darījums tiek veikts saskaņā ar normāliem tirgus nosacījumiem, publisko tiesību subjekta rīcība ir jāsalīdzina ar tāda hipotētiska privāta tirgus dalībnieka rīcību, kurš atrodas līdzīgā situācijā (tā sauktā tirgus ekonomikas dalībnieka jeb TED pārbaude). Savienības tiesas ir izstrādājušas īpašus TED pārbaudes veidus dažādiem saimniecisko darījumu veidiem, jo īpaši "tirgus ekonomikas ieguldītāja principu", lai noteiktu ekonomiskās priekšrocības esību valsts kapitāla ieguldījumu gadījumos ([16]), un "privātā kreditora pārbaudi" tādiem darījumiem, kas saistīti ar parādu ([17]).

([14]) Somija nav iesniegusi sīkāku informāciju šajā saistībā. Peļņas centrs parasti ir organizācijas daļa, kuras finanšu rādītājus mēra atsevišķi no citām daļām. Vadības grāmatvedības sistēma ir izveidota tā, lai ieņēmumus un izmaksas varētu pareizi attiecināt uz peļņas centru. Tas nebūt nenozīmē, ka peļņas centrs sagatavo pats savus likumā noteiktos finanšu pārskatus.

([15]) Tiesas 1996. gada 11. jūlija spriedums *SFEI* un citi, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60. un 61. punkts.

([16]) Sk., piem., Tiesas 1990. gada 21. marta spriedumu Beļģija/Komisija (*"Tubemeuse"*), C-142/87, ECLI:EU: C:1990:125, 29. punkts; Tiesas 1991. gada 21. marta spriedumu Itālija/Komisija (*"ALFA Romeo"*), C-305/89, ECLI:EU: C:1991:142, 18. un 19. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedumu *Cityflyer Express*/Komisija, T-16/96, ECLI:EU: T:1998:78, 51. punkts; Vispārējās tiesas 1999. gada 21. janvāra spriedumu *Neue Maxhütte Stahlwerke* un *Lech-Stahlwerke*/Komisija, apvienotās lietas T-129/95, T-2/96 un T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, 104. punkts; Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedumu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Land Nordrhein-Westfalen*/Komisija, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU: T:2003:57.

([17]) Tiesas 2007. gada 22. nOVembra spriedums Spānija/Komisija, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698; Tiesas 2013. gada 24. janvāra spriedums *Frucona*/Komisija, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32; Tiesas 1999. gada 29. jūnija spriedums *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

(88) Tāpēc attiecībā uz šo pasākumu Komisijai ir jāpārbauda, vai, piešķirot uzņēmumam *HKL Bussiliikenne* iekārtu aizdevumu, ko vēlāk pārņēma *HelB*, pamatojoties uz apstiprinātiem nosacījumiem, pilsēta rīkojās tā, kā būtu rīkojies hipotētisks privāts kreditors līdzīgā situācijā.

(89) Pirmkārt, ikviens piesardzīgs privāts kreditors pirms aizdevuma piešķiršanas būtu veicis iespējamā parādnieka kredītnovērtējumu, lai izlemtu, vai piešķirt aizdevumu un ar kādiem noteikumiem un nosacījumiem ([18]). Lai pierādītu atbilstību tirgum, dalībvalstij ir jāiesniedz pierādījumi, kas apliecina, ka tās lēmums veikt darījumu tika pieņemts, pamatojoties uz šādu *ex ante* novērtējumu ([19]).

(90) Somija nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecina, ka pilsēta pirms iekārtu aizdevuma piešķiršanas bija veikusi *HKL Bussiliikenne* kredītnovērtējumu (vai cita veida *ex ante* novērtējumu). Turklāt Somija skaidri atzina, ka šāds iekšējs vai ārējs novērtējums nekad nav veikts. Tas nozīmē, ka Somija neuzvedās kā hipotētisks privāts kreditors.

(91) Somija apgalvo, ka aizdevums tomēr atbilda tirgus nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka i) procentu likme bija piesaistīta tirgus procentu likmei, t. i., 12 mēnešu *EURIBOR*, un ii) *HKL Bussiliikenne*, iespējams, būtu varējis saņemt aizdevumu ar līdzīgu peļņas normu no privātas finanšu iestādes, jo kā iekšējai uzņēmējdarbības struktūrai tai bija tāda pati (laba) kredītspēja kā pašai pilsētai.

(92) Attiecībā uz pirmo argumentu Komisija norāda, ka mainīgu procentu likmi, piemēram, tādu, kāda tika piemērota iekārtu aizdevumam, veido divi elementi – pamatlikme un peļņas norma. Pamatlikme šajā gadījumā, proti, 12 mēnešu *EURIBOR*, ir likme, ar kādu bankas aizņemas naudu viena no otras starpbanku tirgū. Peļņas norma ir prēmija, kuru iekasē par risku, kas saistīts ar naudas aizdošanu noteiktam parādniekam. Tāpēc, lai novērtētu, vai aizdevums atbilst tirgus nosacījumiem, ir svarīga nevis pamatlikme, bet gan peļņas norma. Tāpēc ar to vien, ka iekārtu aizdevuma procentu likme tika piesaistīta 12 mēnešu *EURIBOR*, nepietiek, lai pierādītu aizdevuma atbilstību tirgum. Ir jānovērtē, vai peļņas norma pareizi atspoguļo *HKL Bussiliikenne* riska profilu laikā, kad tika piešķirts iekārtu aizdevums. Ņemot to vērā, pirmais arguments ir jānoraida.

(93) Attiecībā uz otro Somijas izvirzīto argumentu Komisija vispirms norāda, ka Somija nav iesniegusi faktiskus pierādījumus (piem., komercbanku piedāvājumus vai informāciju par salīdzināmiem tirgus darījumiem), lai pamatotu savu apgalvojumu, ka *HKL Bussiliikenne* būtu varējis saņemt aizdevumu ar līdzīgu peļņas normu no privātas finanšu iestādes. Somija apgalvo, ka *HKL Bussiliikenne* būtu varējis iegūt šādu aizdevumu, pamatojoties tikai uz to, ka tam ir tāda pati kredītspēja kā pašai pilsētai, un pilsēta, domājams, ir saņēmusi aizdevumus ar tādu pašu peļņas normu, kāda bija iekārtu aizdevumam.

(94) Komisija nepiekrīt šim viedoklim. Pirmkārt, Komisija uzskata, ka, neraugoties uz organizatorisko saikni, *HKL Bussiliikenne* un pilsētas kredītspēja nebija vienāda. Raugoties no tirgus kreditora viedokļa, pilsētai kā valsts iestādei piešķirtais aizdevums vienmēr būtu bijis saistīts ar zemāku risku nekā aizdevums, kas piešķirts *HKL Bussiliikenne* – autobusu operatoram, kurš darbojas tirgū, kurā pastāv konkurence, pat ja tas organizatoriski bija pilsētas pārvaldes daļa.

(95) Otrkārt un svarīgāk ir tas, ka pilsētas augstā kredītspēja ir saistīta ar to, ka pilsētas parādus galu galā garantē valsts. Pilsētai piešķirto aizdevumu nevar uzskatīt par piemērotu tirgus atsauci, jo tā nosacījumos ir ņemts vērā šis galīgais valsts atbalsts, no kura tirgus parādnieks negūst labumu. Tāpēc, lai novērtētu iekārtu aizdevuma atbilstību tirgum, *HKL Bussiliikenne* kredītspēja ir jānosaka atsevišķi un aizdevuma nosacījumi ir jāsalīdzina ar pareizu tirgus likmi vai

([18]) Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/*EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82.–85. un 105. punkts.

([19]) Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/*EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82.–85. punkts. Sk. arī Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *Land Burgenland*/Komisija, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 61. punkts.

aizstājējvērtību. Kā minēts iepriekš, Somija nav veikusi šādu novērtējumu. Iepriekš Komisija netika pieņēmusi, ka aizdevumi, ko valsts akcionārs piešķīris savam meitasuzņēmumam ar tādiem pašiem izdevīgiem nosacījumiem, kādi ir pieejami attiecīgajai valsts struktūrai, nav atbalsts ([20]). Ņemot to vērā, ir jānoraida arī otrais Somijas izvirzītais arguments.

(96) Atbilstību tirgus nosacījumiem var noteikt tieši, ja darījumu veic *pari passu* valsts struktūras un privāti tirgus dalībnieki, vai arī, izmantojot citas novērtēšanas metodes, ja nav pieejami konkrētā darījuma tirgus dati. Attiecīgais aizdevums tika piešķirts bez privātu tirgus dalībnieku līdzdalības, tāpēc tā atbilstību tirgus nosacījumiem nevar tieši novērtēt.

(97) Ja nav konkrētas informācijas par tirgu, parāda darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var noteikt, veicot salīdzinošu vērtēšanu, proti, salīdzinot tā nosacījumus ar salīdzināmu tirgus darījumu nosacījumiem. Šādi darījumi var ietvert, piemēram, aizņēmumus vai obligācijas, ko izdevuši salīdzināmi tirgus parādnieki, vai kredītriska mijmaiņas darījumus, ko tirgo pret attiecīgajiem parādiem.

(98) Somija nav iesniegusi nevienu salīdzināmu tirgus darījumu piemēru, ko varētu izmantot kā atsauci 2002. gada iekārtu aizdevumam.

(99) Kā norādīja sūdzības iesniedzēji, *Nobina* (privāta *HelB* konkurenta) procentu likmes ilgtermiņa aizdevumiem ap 2002. gadu bija aptuveni 8–11 %. *Nobina* kredītreitings tajā laikā bija B+.

(100) Komisija nav atradusi nevienu citu piemērotu atsauci tirgū. Tomēr Komisija norāda, ka peļņas norma 0,05 %, kas tika piemērota iekārtu aizdevumam, praktiski neparedz nekādu kredītrisku. Pat parādnieki ar izcilu kredītreitingu un labu nodrošinājumu, visticamāk, nebūtu ieguvuši tirgū tik zemu peļņas normu, nemaz nerunājot par *HKL Bussiliikenne*, kura finanšu stāvoklis bija slikts un kurš nesniedza nekādu nodrošinājumu.

(101) Tā kā nav pieejami konkrētā darījuma tirgus dati un nevar noteikt atbilstošas tirgus atsauces, Komisija uzskata par pamatotu novērtēt iekārtu aizdevuma atbilstību tirgus apstākļiem, pamatojoties uz atsauces likmēm, kas noteiktas 1997. gada Paziņojumā par atsauces likmi ([21]). Paredzams, ka atsauces likme atspoguļo vidējās procentu likmes, ko dalībvalstis piemēro vidēja termiņa un ilgtermiņa aizdevumiem, kuri ir nodrošināti ar parastu garantiju. To var izmantot kā tirgus likmes aizstājējvērtību.

(102) Komisija norāda, ka iekārtu aizdevumam nebija nodrošinājuma. Turklāt vidējā procentu likme nozīmē to, ka tā tiek piešķirta vidējam aizņēmējam, citiem vārdiem sakot, aizņēmējam, kura finanšu stāvoklis ir vidējs. Uzņēmumu *HKL Bussiliikenne* un *STA* – *HelB* priekšgājēju – finanšu stāvoklis acīmredzami nebija vidējs. Abi uzņēmumi cieta arvien lielākus zaudējumus, pirms tika piešķirts iekārtu aizdevums, un arī pēc tam turpināja darboties ar zaudējumiem (sk. 20. un 21. apsvērumu). Pilsētas izpilddirekcija pati 2004. gada septembrī prognozēja, ka *HKL Bussiliikenne* un *STA* peļņa tuvākajā laikā būtiski neuzlabosies un zaudējumi turpināsies ([22]). Savukārt uzņēmumam *HelB* nebija savu finanšu rezultātu, pirms tas uzņēmās iekārtu aizdevumu. Tomēr piesardzīgs tirgus kreditors pirms lēmuma pieņemšanas par aizdevuma nodošanu noteikti būtu ņēmis vērā uzņēmuma priekšgājēju finanšu situāciju. Ņemot to vērā, atsauces likme šajā gadījumā tika noteikta, nepārprotami par zemu novērtējot risku, kas saistīts ar iekārtu aizdevuma piešķiršanu.

(103) Saskaņā ar 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi – atsauces likme ir minimālā likme, kuru drīkst palielināt gadījumos, kas saistīti ar konkrētu risku (piem., uzņēmumam ir sarežģījumi vai nav sniegts nodrošinājums, ko bankas parasti pieprasa). Šādos gadījumos prēmija var sasniegt 400 bāzes punktus vai pat vairāk, ja neviena banka nepiekrīt piešķirt konkrēto aizdevumu.

(104) Kā minēts 26. apsvērumā, iekārtu aizdevumam nebija nodrošinājuma. Tas ir pietiekami, lai pierādītu, ka iekārtu aizdevums tika piešķirts situācijā, kas saistīta ar īpašu risku 1997. gada Paziņojuma par atsauces likmi nozīmē.

([20]) Sk., piem., 2014. gada 1. oktobra Lēmumu (ES) 2016/788 par valsts atbalstu SA.32833 (2011/C) (*ex* 2011/NN), ko Vācija sniegusi saistībā ar Frankfurtes Hānas lidostas finansēšanas pasākumiem, kuri ieviesti laikposmā no 2009. līdz 2011. gadam (OV L 134, 24.5.2016., 1. lpp.), 117. apsvērums.

([21]) Komisijas Paziņojums par atsauces likmes un diskonta likmes noteikšanas metodi (OV C 273, 9.9.1997., 3. lpp.).

([22]) Izpilddirekcijas 2004. gada 1. septembra priekšlikums 13/2004.

(105) Turklāt Komisija norāda, ka pirms iekārtu aizdevuma saņemšanas 2002. gada maijā uzņēmumam *HKL Bussiliikenne* bija parādījušās grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīmes, piemēram, arvien pieaugoši zaudējumi. Lēmumā par procedūras sākšanu Komisija provizoriski secināja, ka *HKL Bussiliikenne* tiktu uzskatīts par grūtībās nonākušu uzņēmumu saskaņā ar 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm. Tomēr, pamatojoties uz oficiālajā izmeklēšanas procedūrā apkopotajiem elementiem, Komisija secināja, ka *HKL Bussiliikenne* apgrozījums nesamazinājās, parāds nepalielinājās un procentu maksājumi nepieauga. Tāpēc Komisija uzskata, ka tikai ar zaudējumu pieauguma aspektu vien nav pietiekami, lai secinātu, ka *HKL Bussiliikenne* bija grūtībās nonācis uzņēmums 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē. Vienlaikus pieaugošie zaudējumi neapšaubāmi liecina par *HKL Bussiliikenne* slikto finanšu stāvokli tajā laikā, un tas nozīmē, ka kreditoram bija lielāks risks nekā vidēji pieņemts. Tas ir vēl viens faktors papildus neesošajam nodrošinājumam, kas norāda, ka iekārtu aizdevums tika piešķirts situācijā, kas saistīta ar īpašu risku. *HKL Bussiliikenne* finanšu stāvoklis būtiski neuzlabojās pēc tam, kad tas bija saņēmis iekārtu aizdevumu, un joprojām bija slikts laikā, kad aizdevums tika nodots *HelB*.

(106) Pirms iekārtu aizdevuma nodošanas *HelB* 2005. gada janvārī arī *STA* zaudējumi bija pieauguši. Līdzīgi kā *HKL Bussiliikenne* gadījumā Komisija uzskata, ka, lai arī pieaugošie zaudējumi ir grūtībās nonākuša uzņēmuma pazīme, ar šo kritēriju vien nepietiek, lai secinātu, ka *STA* bija grūtībās nonācis uzņēmums. Tomēr tas neapšaubāmi liecina, ka *STA* finanšu stāvoklis bija slikts.

(107) *HelB* tika izveidots 2005. gadā, tāpēc tam nebija savu finanšu rezultātu, pirms tas uzņēmās iekārtu aizdevumu. Tomēr, novērtējot risku, kas saistīts ar iekārtu aizdevuma nodošanu *HelB*, vajadzēja ņemt vērā tā priekšgājēju *HKL Bussiliikenne* un *STA* finanšu stāvokli. Turklāt tas, ka *HelB* bija jaunizveidots uzņēmums, kreditoram radīja papildu risku, jo tā turpmākie finanšu rezultāti nebija tik paredzami, salīdzinot ar uzņēmumu, kuram ir savi iepriekšējie rezultāti.

(108) Faktiskie *HelB* finanšu rezultāti pēc iekārtu aizdevuma nodošanas apstiprina to, ko varēja paredzēt, pamatojoties uz tā priekšgājēju finanšu rādītājiem. *HelB* ziņoja par būtiskiem zaudējumiem katrā darbības gadā kopš tā dibināšanas 2005. gadā līdz 2014. gadam. Vienīgais izņēmums bija 2013. gads, kad *HelB* uzreiz pēc divu kapitāla aizdevumu saņemšanas guva nelielu peļņu 0,1 miljona EUR apmērā. Vēl sliktāk ir tas, ka kopš 2009. gada *HelB* negatīvais pašu kapitāls palielinājās: -3,3 miljoni EUR 2009. gadā, -6,6 miljoni EUR 2010. gadā, -12,7 miljoni EUR 2011. gadā, -14,6 miljoni EUR 2012. gadā, -15,9 miljoni EUR 2013. gadā un -22,9 miljoni EUR 2014. gadā.

(109) Visbeidzot, 2004. un 2007. gadā pilsēta atlika iekārtu aizdevuma atmaksu par kopumā astoņiem gadiem – no sākotnēji plānotā 2015. gada 31. decembra līdz 2023. gada 31. decembrim. Atmaksas perioda pagarināšana palielina neatmaksāšanas risku, par kuru saprātīgs tirgus kreditors būtu pieprasījis papildu prēmiju. Pilsēta nepalielināja iekārtu aizdevuma peļņas normu, un tādējādi šis papildu risks netika ņemts vērā, nosakot procentu likmi.

(110) Pamatojoties uz 104.–109. apsvērumā izklāstīto analīzi, Komisija uzskata, ka iekārtu aizdevums tika piešķirts un pēc tam nodots situācijā, kas saistīta ar īpašu risku 1997. gada Paziņojuma par atsauces likmi nozīmē. Tāpēc, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, Komisija uzskata, ka minimālā likme būtu jāpalielina par prēmiju vismaz 400 bāzes punktu apmērā.

(111) Saskaņā ar 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi 400 bāzes punktu prēmiju varētu vēl palielināt, ja neviena privāta banka nebūtu piekritusi piešķirt attiecīgo aizdevumu. Komisija nav atradusi attiecīgus pierādījumus un uzskata, ka ir maz ticams, ka privāta banka būtu piekritusi piešķirt iekārtu aizdevumu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pilsēta, ņemot vērā aizņēmēja(-u) slikto finanšu stāvokli. Tomēr, tā kā nav skaidru noteikumu par to, kā skaitliski noteikt šādas papildu prēmijas lielumu, piesardzības labad Komisija ir nolēmusi papildus nepalielināt 400 bāzes punktu prēmiju.

(112) Somijas zemākā atsauces likme, kas noteikta, pamatojoties uz piecu gadu starpbanku mijmaiņas darījumu likmi, 2002. gada maijā bija 5,06 % un 2005. gada janvārī – 4,08 %. Saskaņā ar 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi Komisija paturēja tiesības izmantot īsāka termiņa pamatlikmi nekā piecu gadu starpbanku mijmaiņas likme. Šajā gadījumā Komisija uzskata, ka ir piemēroti izmantot 12 mēnešu *EURIBOR* kā pamatlikmi, jo, pirmkārt, tā bija faktiskā pamatlikme, kas tika izmantota iekārtu aizdevumam, un tādējādi tā ļauj precīzāk tuvināt tirgus likmi nekā atsauces likme. Otrkārt un galvenokārt, *EURIBOR* izmantošana nodrošina mainīgu tirgus likmes aizstājējvērtību, kas ir tieši tāda veida procentu likme, kāda tika izmantota iekārtu aizdevumā (savukārt atsauces likme faktiski būtu fiksētas likmes aizstājējvērtība).

(113) Atsauces likmju noteikšanas metodika tika pārskatīta saskaņā ar 2008. gada Paziņojumu par atsauces likmi ([23]). Jaunā metodika stājās spēkā 2008. gada 1. jūlijā, t. i., pēc iekārtu aizdevuma piešķiršanas. Tomēr iekārtu aizdevuma procentu likmi varēja noteikt no jauna ik pēc pieciem gadiem pēc pirmās aizdevuma izmaksas (sk. 26. apsvērumu), t. i., 2007. gada 24. maijā un 2012. gada 24. maijā. Saprātīgs kreditors, kas saskaras ar parādnieka finanšu stāvokļa pasliktināšanos, būtu izmantojis šādu līgumā paredzētu iespēju un paaugstinājis procentu likmi, lai tā atbilstu jaunajam riska līmenim. Kā minēts 153. apsvērumā, vismaz kopš 2009. gada *HelB* varēja uzskatīt par grūtībās nonākušu uzņēmumu. Pamatojoties uz 2008. gada Paziņojumu par atsauces likmi, tirgus prasībām atbilstoša aizdevuma peļņas norma grūtībās nonākušam uzņēmumam bez nodrošinājuma ir 1 000 bāzes punkti.

(114) Pamatojoties uz iepriekš minēto, iekārtu aizdevuma tirgus likme ir: i) 12 mēnešu *EURIBOR* plus 400 bāzes punkti laikposmā no 2002. gada 24. maija līdz 2012. gada 23. maijam un ii) 12 mēnešu *EURIBOR* plus 1 000 bāzes punkti laikposmā no 2012. gada 24. maija līdz 2016. gada 13. janvārim, kad pilsēta atteicās no aizdevuma (sk. tālāk). Faktiskā procentu likme bija 12 mēnešu *EURIBOR* plus 5 bāzes punkti, un tādējādi tā bija attiecīgi 395 bāzes punktus un 995 bāzes punktus zem tirgus vērtības.

(115) Pilsēta 2016. gada 13. janvārī atbrīvoja *HelB* ([24]) no pienākuma atmaksāt atlikušo iekārtu aizdevuma summu 10,7 miljonu EUR apmērā. Tādējādi papildus procentu likmei, kas bija zemāka par tirgus vērtību, *HelB* guva labumu no tā, ka nebija jāatmaksā pamatsumma.

(116) Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, Komisija secina, ka pilsēta nerīkojās kā tirgus kreditors, jo piešķīra iekārtu aizdevumu ar nosacījumiem, kas neatbilda tirgus nosacījumiem. Tāpēc ar 2002. gada iekārtu aizdevumu *HKL Bussiliikenne* un *HelB* tika piešķirta nepamatota ekonomiska priekšrocība.

9.1.4. *Ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm*

(117) Uzskata, ka konkurences izkropļojums Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē rodas, kad valsts piešķir finansiālu priekšrocību uzņēmumam liberalizētā nozarē, kurā pastāv vai varētu pastāvēt konkurence ([25]). Kā Tiesa norādīja spriedumā *Altmark* ([26]), kopš 1995. gada vairākas dalībvalstis ir atvērušas konkrētus transporta pakalpojumu tirgus, lai konkurētu ar citās dalībvalstīs dibinātiem uzņēmumiem, tāpēc vairāki uzņēmumi jau piedāvā pilsētu, piepilsētu un reģionālos transporta pakalpojumus dalībvalstīs, kas nav to izcelsmes dalībvalstis. Somijas autobusu tirgū pastāv konkurence. Konkrēti, kopš 1998. gada vietējie autobusu transporta pakalpojumi Helsinku reģionā ir iepirkti konkursa kārtībā (sk. 24. un 25. apsvērumu). Tirgū ir darbojušies vairāki autobusu operatori, tostarp no citām dalībvalstīm. Turklāt jebkurš valsts piešķirts pasākums, kas var uzlabot saņēmēja konkurētspēju salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, ar kuriem tas konkurē, ietekmē konkurenci un tirdzniecību ([27]). Tāpēc Komisija secina, ka iekārtu aizdevums radīja vai draudēja radīt konkurences izkropļojumus un ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm.

9.1.5. *Secinājums par valsts atbalsta esību LESD 107. panta 1. punkta nozīmē*

(118) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka 1. pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Atbalsta apmērs ir vienāds ar summu, ko veido:

(1) starpība starp a) nesamaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz tirgum atbilstošu 12 mēnešu *EURIBOR* procentu likmi plus peļņas normu 400 bāzes punktu apmērā (laikposmā no 2002. gada 24. maija līdz 2012. gada 23. maijam) un 1 000 bāzes punktu apmērā (laikposmā no 2012. gada 24. maija līdz 2016. gada 13. janvārim), un b) samaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz 12 mēnešu *EURIBOR* faktisko procentu likmi plus peļņas normu 5 bāzes punktu apmērā; un

(2) neatmaksātā aizdevuma pamatsumma 10,7 miljonu EUR apmērā.

([23]) Komisijas Paziņojums par atsauces likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu (OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.).

([24]) Precīzāk, *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*, kas ir pašreizējais *HelB* nosaukums, kurš tika mainīts pēc tam, kad 2015. gada 15. decembrī *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota *Viikin Linja Oy*.

([25]) Pirmās instances tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums *Alzetta Mauro*, apvienotās lietas T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 līdz 607/97, T-1/98, T-3/98 līdz T-6/98 un T-23/98, ECLI: EU:C:2000:151, 141.–147. punkts.

([26]) Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

([27]) Tiesas 1980. gada 7. septembra spriedums *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11. punkts. Sk. arī spriedumu lietā *Alzetta Mauro* (25. zemsvītras piezīme), ECLI:EU:T:2000:151, 80. punkts.

Tādā veidā aprēķinātā atbalsta summa ir 20 190 595 EUR (sk. pielikumu). Atbalsta piešķiršanas diena ir: attiecībā uz 1) komponentu – diena, kad bija jāmaksā procenti, t. i., katra gada 31. decembris laikposmā no 2002. līdz 2015. gadam un 2016. gada 13. janvāris (pēdējā aizdevuma diena); attiecībā uz 2) komponentu – diena, kad tika paziņots par atteikšanos no aizdevuma, t. i., 2016. gada 13. janvāris.

9.2. **2. pasākums – 2005. gada kapitāla aizdevums uzņēmumam *HelB***

9.2.1. *Valsts līdzekļi un attiecināmība, selektivitāte, ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm*

(119) Secinājums par valsts līdzekļiem un attiecināmību (sk. 85. apsvērumu), selektivitāti (sk. 86. apsvērumu), ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm (sk. 117. apsvērumu), kas izdarīts attiecībā uz 1. pasākumu, attiecas arī uz šo pasākumu.

9.2.2. *Ekonomiskas priekšrocības esība*

(120) Somija apgalvo, ka pasākums nebija jauns finansējums, bet tikai tehniskas izmaiņas attiecībā uz uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumu, kas vairāk nekā 10 gadus bija iekļauts *HKL Bussiliikenne* bilancē, ar mērķi pārvērst to par kapitāla aizdevumu. Somija uzskata, ka izmaiņas bija vajadzīgas, lai nodrošinātu atbilstību Somijas tiesību aktiem (*HKL Bussiliikenne* darbība tika izbeigta saskaņā ar Somijas Pašvaldību likumu, savukārt *HelB* darbība tika sākta saskaņā ar Somijas Likumu par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību).

(121) Komisija secina, ka kapitāla aizdevuma nosacījumi *HelB* bija daudz labvēlīgāki nekā nosacījumi attiecībā uz saistībām (uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums un *STA* saistības), kas tika pārvērstas par minēto kapitāla aizdevumu (sk. 30. apsvērumu). Šīs saistības bija jāmaksā neatkarīgi no *HelB* finanšu stāvokļa, taču kapitāla aizdevums bija jāatmaksā tikai tad, ja *HelB* gūtu pietiekamu peļņu. Tas bija maz ticams, ņemot vērā to, ka *HelB* priekšgājēji (*HKL Bussiliikenne* un *STA*) pirms pasākuma piešķiršanas sešus gadus pēc kārtas (1999.–2004. gadā) bija cietuši būtiskus zaudējumus. Turklāt kapitāla aizdevums bija pakārtots visiem pārējiem parādiem, bet pārvērstās saistības nebija. Uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums tika piešķirts uz 25 gadiem, turpretim kapitāla aizdevuma atmaksas termiņš nebija noteikts. Visbeidzot, kapitāla aizdevuma procentu likme (6 %) bija zemāka nekā sākotnējā uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevuma procentu likme (9 %).

(122) Turklāt dažas kapitāla aizdevuma iezīmes, piemēram, atmaksa ar nosacījumu, ka tiek iegūta pietiekama peļņa, pakārtošana, nenoteikts termiņš, atšķiras no standarta aizdevuma iezīmēm un līdzinās kapitālam tik lielā mērā, ka ir pamatoti to uzskatīt nevis par aizdevumu, bet par kvazikapitāla instrumentu. Sākotnēji kapitāla aizdevums pat tika uzrādīts *HelB* bilancē kā pašu kapitāls.

(123) Iepriekš Komisija secināja, ka būtiskas sākotnējā finansējuma izmaiņas ir jāuzskata par jaunu pasākumu ([28]). Tāpēc, ņemot vērā iepriekš minēto, kapitāla aizdevumu nevar uzskatīt tikai par "tehniskām izmaiņām", kā apgalvo Somija, bet gan par jaunu finansēšanas procedūru (salīdzinājumā ar uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumu), ko veido esošo saistību pārvēršana kvazikapitāla instrumentā.

(124) Attiecībā uz apgalvojumu, ka pastāvošo saistību pārvēršana kapitāla aizdevumā bija nepieciešama, lai nodrošinātu atbilstību Somijas tiesību aktiem, Komisija norāda, ka, lai gan ar Somijas Likumu par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību patiešām tiek reglamentētas dažas kapitāla aizdevumu pazīmes (piem., ierobežoti atmaksas termiņi, nodrošinājuma neesība), likums pats par sevi neuzlika pilsētai pienākumu vispirms pārvērst saistības kapitāla aizdevumā, nemaz nerunājot par to, lai tas tiktu izdarīts, piemērojot apstiprinātos nosacījumus. Pilsētai bija jāizvēlas piemērots instruments. Piemēram, pilsēta varēja pārfinansēt saistības ar atšķirīgiem nosacījumiem vai varēja pārfinansēt tās tirgū. Tikai pēc tam, kad pilsēta nolēma minētās saistības pārvērst kapitāla aizdevumā, dažām šāda aizdevuma pazīmēm bija jāatbilst Somijas tiesību aktiem. Pilsēta joprojām varēja brīvi noteikt citus aspektus,

([28]) Komisijas 2018. gada 23. janvāra Lēmums lietā SA.43127 "Polijas Reģionālo dzelzceļu pārstrukturēšana", OV C 158, 4.5.2018., 10. lpp., 65., 66. un 67. apsvērums.

kas nebija reglamentēti tiesību aktos, piemēram, procentu likmi. Tāpēc minētais apgalvojums nav pamatots. Jebkurā gadījumā, pat ja pārvēršana bija nepieciešama, lai nodrošinātu atbilstību vietējiem tiesību aktiem, šādas pārvēršanas nosacījumiem joprojām bija jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem. Citiem vārdiem sakot, valsts atbalsta novērtēšanā nozīme ir nevis tam, vai pilsētai bija jāpārvērš saistības atbilstīgi vietējiem tiesību aktiem, bet gan tam, vai tā to ir darījusi saskaņā ar tirgus nosacījumiem.

(125) Attiecīgi Komisijai ir jānovērtē, vai 2005. gada kapitāla aizdevums sniedza *HelB* nepamatotu ekonomisku priekšrocību. Šajā saistībā Komisijai ir jāpārbauda, vai, pieņemot lēmumu pārvērst saistības par kapitāla aizdevumu ar apstiprinātiem nosacījumiem, pilsēta rīkojās tā, kā būtu rīkojies privāts kreditors līdzīgā situācijā.

(126) Saprātīgs tirgus kreditors, kurš var izvēlēties starp esošo saistību nodošanu, nemainot to nosacījumus, un to pārvēršanu kapitāla aizdevumā, vispirms būtu salīdzinājis abu scenāriju finanšu rezultātus (piem., paredzamo naudas plūsmu neto pašreizējo vērtību) un būtu izvēlējies to, kas nodrošina lielāku paredzamo atdevi.

(127) Pilsēta nebija veikusi šādu salīdzinošu analīzi, lai noteiktu, kura rīcība būtu bijusi ekonomiski izdevīgāka. Somija nepārprotami atzina, ka pilsēta pirms kapitāla aizdevuma piešķiršanas nebija veikusi nekādu *ex ante* uzņēmējdarbības novērtējumu. Tāpēc pilsēta nevarēja pamatoti cerēt, ka *HelB* iegūs pietiekamus līdzekļus kapitāla aizdevuma atmaksai, un vēl jo mazāk, ka aizdevums nodrošinās lielāku atdevi nekā pārvērstās saistības. Tas nav veids, kādā saprātīgs tirgus kreditors būtu rīkojies līdzīgā situācijā.

(128) Somija informēja Komisiju, ka ir veikta izmeklēšana, pamatojoties uz kuru tika novērtēts, ka, apvienojot *HKL Bussiliikenne* un *STA*, varētu gūt saimnieciskus un ekonomiskus ieguvumus. Šajā saistībā Somija atsaucas uz pilsētas izpilddirekcijas 2004. gada 1. septembra priekšlikumu turpināt apvienošanu ([29]).

(129) Komisija pārbaudīja šo priekšlikumu un secināja, ka tas attiecas uz apvienošanu, nevis kapitāla aizdevumu. Jo īpaši Komisija analizēja to, vai pilsētai būtu labāk apvienot *HKL Bussiliikenne* un *STA*, vai arī saglabāt tos atsevišķi un kurš apvienošanās modelis būtu labākais risinājums. Priekšlikumā kapitāla aizdevums nav pat minēts, nemaz nerunājot par tā ekonomiskā pamatojuma vai nosacījumu analīzi. Tāpēc nevar uzskatīt, ka ar to tiek pamatota kapitāla aizdevuma atbilstība tirgus nosacījumiem.

(130) Jebkurā gadījumā ir acīmredzams, ka, piešķirot kapitāla aizdevumu (pārvēršot saistības), pilsēta pasliktināja savu kā kreditora stāvokli. Tas notika tāpēc, ka kapitāla aizdevuma atmaksas nosacījumi pilsētai bija daudz neizdevīgāki nekā pakārtoto saistību atmaksas nosacījumi (sk. 121. apsvērumu). No otras puses, pilsēta nesaņēma neko pretī. Proti, pilsētai kā vienīgajam *HelB* īpašniekam būtu bijušas tādas pašas tiesības uz nākotnes kapitāla pieaugumu neatkarīgi no tā, vai tā būtu piešķīrusi kapitāla aizdevumu (pārvēršot saistības), vai nodevusi pamatā esošās saistības, nemainot to nosacījumus.

(131) Tāpat kā iekārtu aizdevuma gadījumā (1. pasākums), arī 2. pasākums tika veikts bez privātu tirgus dalībnieku līdzdalības, tāpēc nevar tieši novērtēt tā atbilstību tirgus nosacījumiem.

(132) Atšķirībā no 1. pasākuma Somija ir iesniegusi laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam piešķirtu tādu kapitāla aizdevumu piemērus, kuriem piemērotā procentu likme bija robežās no 4,7 % līdz 7,539 %, apgalvojot, ka tie veido salīdzināmu atsauces grupu pārbaudāmajam kapitāla aizdevumam.

(133) Šajā saistībā Komisija norāda, ka atbilstošai atsaucei ir jābūt pietiekami salīdzināmai ar valsts intervences pasākumu, jo īpaši ņemot vērā attiecīgā tirgus dalībnieka veidu, attiecīgo tirgu, kā arī uz attiecīgā darījuma veidu un stāvokli attiecīgajā saņēmēja uzņēmuma tirgū ([30]).

(134) Attiecībā uz Somijas sniegtajiem piemēriem Komisija, pirmkārt, secina, ka Somija nav paskaidrojusi, vai atsauces kreditori ir līdzīgi pilsētai, proti, vai tie ir mātesuzņēmumi grupai ar iepriekšēju finansiālu iesaistīšanos saistībā ar parādniekiem gan kā kreditoriem, gan akcionāriem. Otrkārt, kapitāla aizdevumu atsauces saņēmēji darbojās citos tirgos nekā *HelB* (piem., metāla ražošana, nekustamais īpašums, celtniecība un finanšu pakalpojumi) un neviens no

([29]) Izpilddirekcijas 2004. gada 1. septembra priekšlikums 13/2004.

([30]) Sk. Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedumu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un Ziemeļreina-Vestfālene/Komisija, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 251. punkts.

tiem nesniedza autobusu transporta pakalpojumus. Tas ir svarīgi, jo ne tikai atsevišķiem parādniekiem, bet arī uzņēmējdarbības nozarēm ir savs tirgum raksturīgais risks, kas pienācīgi ir jāņem vērā finansēšanas izmaksās. Treškārt, atsauces darījumi bija kapitāla aizdevumu piešķiršana nodibinātiem uzņēmumiem. Savukārt vērtējamais darījums ir kapitāla aizdevuma piešķiršana (pārvēršot saistības) jaunizveidotam uzņēmumam, kas kreditoram rada lielāku risku (sk. 107. apsvērumu). Ceturtkārt, atsauces kreditoru finanšu stāvoklis, iespējams, nebija salīdzināms ar *HelB* finanšu stāvokli. Tas ir ļoti svarīgi, jo parādnieka finanšu stāvoklis nosaka parādniekam raksturīgo kredītrisku un attiecīgi procentu likmi. Ņemot vērā visas šīs atšķirības, Komisija uzskata, ka Somijas sniegtos piemērus nevar uzskatīt par salīdzināmiem tirgus darījumiem un tādējādi tie nav piemērota atsauce.

(135) Tā kā nav pieejami konkrētā darījuma tirgus dati un atbilstošas tirgus atsauces, Komisija uzskata, ka ir pamatoti novērtēt 2005. gada kapitāla aizdevuma atbilstību tirgum, pamatojoties uz 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi, tāpat kā iekārtu aizdevuma gadījumā.

(136) Tāpat kā iekārtu aizdevumam, arī 2005. gada kapitāla aizdevumam nebija nodrošinājuma. Turklāt tas bija pakārtots visiem pārējiem parādiem. Tāpēc 104. apsvērumā norādītais secinājums attiecībā uz iekārtu aizdevumu, proti, ka tas tika piešķirts situācijā, kas saistīta ar īpašu risku 1997. gada Paziņojuma par atsauces likmi nozīmē, *a fortiori* attiecas uz 2005. gada kapitāla aizdevumu.

(137) Turklāt, ņemot vērā to, ka *HelB* 2005. gadā nebija savu finanšu rezultātu, tirgus kreditors, kurš novērtēja risku, kas saistīts ar 2005. gada kapitāla aizdevuma piešķiršanu *HelB* (pārvēršot saistības), būtu ņēmis vērā tā priekšgājēju *HKL Bussiliikenne* un *STA* finanšu stāvokli. Šajā saistībā novērtējums, kas izklāstīts 105. un 106. apsvērumā attiecībā uz iekārtu aizdevumu, attiecīgi attiecas arī uz 2005. gada kapitāla aizdevumu. Turklāt tas, ka *HelB* bija jaunizveidots uzņēmums, radīja papildu risku kreditoram, jo tā turpmākie finanšu rezultāti bija mazāk paredzami salīdzinājumā ar uzņēmumu, kuram ir savi iepriekšējie rezultāti.

(138) Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 2005. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts situācijā, kas saistīta ar īpašu risku 1997. gada Paziņojuma par atsauces likmi nozīmē. Tāpēc, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, Komisija uzskata, ka minimālā atsauces likme būtu jāpalielina par prēmiju vismaz 400 bāzes punktu apmērā.

(139) Komisija nav atradusi attiecīgus pierādījumus un uzskata, ka ir maz ticams, ka privāta banka būtu piekritusi piešķirt kapitāla aizdevumu ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pilsēta. Kā norādīja Somija, vairs nav iespējams ticami noteikt banku vai finanšu iestāžu vēlmi 2005. gadā piešķirt finansējumu *HelB*. Saskaņā ar 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi, ja neviena privāta banka nebūtu piekritusi piešķirt attiecīgo aizdevumu, 400 bāzes punktu lielo prēmiju varētu vēl palielināt. Tomēr, tāpat kā 2002. gada iekārtu aizdevuma gadījumā, nepastāvot skaidriem noteikumiem par to, kā skaitliski noteikt šādas papildu prēmijas lielumu, piesardzības labad Komisija ir nolēmusi papildus nepalielināt 400 bāzes punktu prēmiju.

(140) Turklāt, nosakot ne vien prēmiju, bet arī pašu minimālo atsauces likmi, nepietiekami tika novērtēts risks, kas saistīts ar kapitāla aizdevuma piešķiršanu (pārvēršot saistības). Atsauces likmēm vajadzētu atspoguļot standarta aizdevumu vidējās likmes, savukārt konkrētais pasākums nav parasts aizdevums, bet kvazikapitāla instruments (sk. 122. apsvērumu), kurā, ja visi pārējie faktori ir vienādi, kreditoram būtu jāpieprasa augstāka procentu likme.

(141) Ņemot vērā īpašo risku, kas saistīts ar kapitāla aizdevuma piešķiršanu (pārvēršot saistības), tirgus likmes aizstājējvērtībai vajadzēja būt vismaz 8,08 % 2005. gada janvārī (kad tika pārvērsts uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums) un vismaz 7,70 % 2006. gada aprīlī (kad tika pārvērstas *STA* saistības) jeb attiecīgi vienādai ar minimālajām atsauces likmēm 4,08 % un 3,70 %, kas palielinātas par prēmiju vismaz 400 bāzes punktu apmērā. Ņemot to vērā, kapitāla aizdevuma procentu likme (6 %) bija zemāka par tirgus likmes aizstājējvērtību, kas noteikta, pamatojoties uz 1997. gada Paziņojumu par atsauces likmi.

(142) Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, Komisija secina, ka pilsēta nerīkojās kā tirgus kreditors, jo tā piešķīra kapitāla aizdevumu (pārvēršot saistības) ar nosacījumiem, kas neatbilda tirgus apstākļiem. Tāpēc ar 2005. gada kapitāla aizdevumu *HelB* tika piešķirta nepamatota ekonomiska priekšrocība.

9.2.3. *Secinājums par valsts atbalsta esību*

(143) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka 2. pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Atbalsta apmērs ir vienāds ar starpību starp:

(1) nesamaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz tirgus prasībām atbilstošo procentu likmi, proti, a) 8,08 % uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumam laikposmā no 2005. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 11. decembrim un b) 7,70 % *STA* saistībām laikposmā no 2006. gada 18. aprīļa līdz 2015. gada 11. decembrim ([31]); un

(2) faktiski samaksātajiem procentiem, proti, 0.

Tādā veidā aprēķinātā atbalsta summa ir 20 241 255 EUR (sk. pielikumu). Atbalsta piešķiršanas diena ir diena, kad būtu jāmaksā procenti, ja aizdevums būtu piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem, t. i., katra gada 31. decembris laikposmā no 2005. līdz 2014. gadam un 2015. gada 11. decembris (diena, kad 2005. gada kapitāla aizdevums tika pārvērsts *HelB* pašu kapitālā) ([32]).

9.3. **3. pasākums – 2011. gada kapitāla aizdevums uzņēmumam *HelB***

9.3.1. *Valsts līdzekļi un attiecināmība, selektivitāte, ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm*

(144) Secinājums par valsts līdzekļiem un attiecināmību (sk. 85. apsvērumu), selektivitāti (sk. 86. apsvērumu), ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm (sk. 117. apsvērumu), kas izdarīts attiecībā uz 1. pasākumu, attiecas arī uz šo pasākumu.

9.3.2. *Ekonomiskas priekšrocības esība*

(145) Sākotnējā piezīme – 2011. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts ar tādiem pašiem nosacījumiem kā 2005. gada kapitāla aizdevums, t. i.,: procentu likme 6 %, bez nodrošinājuma, atmaksa ar nosacījumu, ka ir gūta pietiekama peļņa, pakārtošana visiem pārējiem parādiem, uz nenoteiktu termiņu. Tāpēc 2011. gada kapitāla aizdevums būtu jāuzskata par kvazikapitāla instrumentu tāpat kā 2005. gada kapitāla aizdevums. Pati Somija sauc 3. pasākumu par "kapitāla iepludināšanu" un atzīst, ka tas bija pašu kapitāla instruments. Tomēr atšķirībā no 2005. gada kapitāla aizdevuma 2011. gada kapitāla aizdevums bija nevis esošo saistību pārvēršanas rezultāts, bet gan jauns pašu kapitāla ieguldījums.

(146) Saprātīgs tirgus ieguldītājs, kurš apsver iespēju veikt pašu kapitāla ieguldījumu, vispirms būtu veicis ieguldījuma novērtēšanas analīzi, lai noteiktu, vai paredzamā atdeve no šāda ieguldījuma ir augstāka par ieguldītāja noteikto atdeves likmi, ņemot vērā visus attiecīgos riskus. Vajadzīgo atdeves likmi šajā gadījumā var definēt kā minimālo atdeves likmi, kuru tirgus ieguldītājs gribētu saņemt, lai veiktu ieguldījumu. Parasti ieguldījumu novērtēšanai izmantotās metodes ir, piemēram, neto pašreizējā vērtība (NPV) vai iekšējās atdeves likme (IAL). Saprātīgs tirgus dalībnieks būtu veicis ieguldījumu, ja tā IAL būtu lielāka par pieprasīto atdeves likmi vai ja tā NPV būtu lielāka par 0.

(147) Pilsēta nebija veikusi ieguldījuma novērtējumu vai cita veida *ex ante* analīzi, lai novērtētu ieguldījuma finansiālo iznākumu, pirms tā pieņēma lēmumu piešķirt *HelB* 2011. gada kapitāla aizdevumu. Kā norādīja Somija, pirms kredīta piešķiršanas pilsēta uzraudzīja *HelB* finanšu stāvokli un zināja, kāds tas ir. Tomēr ar zināšanām par finanšu stāvokli vien nepietiek, lai pamatotu ieguldījumu, vēl jo vairāk tad, ja šis stāvoklis ir slikts, kā tas bija *HelB* gadījumā. Pēc tam pilsēta vienkārši piešķīra pašu kapitālu bez pamatota viedokļa par to, vai šim ieguldījumam varētu būt vajadzīgā atdeve. Saprātīgs ieguldītājs līdzīgā situācijā tā noteikti nebūtu rīkojies.

([31]) Nesamaksātie procenti ir aprēķināti, pamatojoties uz nesamaksāto pamatsummu ar kapitalizētiem procentiem, jo saskaņā ar aizdevuma nosacījumiem nesamaksātie procenti bija jākapitalizē (sk. 31. apsvērumu).

([32]) Saskaņā ar aizdevuma līgumu procenti bija jāmaksā, ja attiecīgajā finanšu gadā uzņēmums guva pietiekamu peļņu. *HelB* finanšu gads sakrita ar kalendāro gadu. Tāpēc Komisija uzskata, ka tad, ja aizdevums būtu piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem (t. i., ar tirgus prasībām atbilstošu procentu likmi, kas jāmaksā neatkarīgi no *HelB* finanšu rādītājiem), procenti būtu jāmaksā katra gada 31. decembrī visā aizdevuma periodā un 2015. gada 11. decembrī, t. i., dienā, kad aizdevums tika pārvērsts *HelB* pašu kapitālā.

(148) Tāpat kā abu iepriekšējo pasākumu gadījumā arī 2011. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts bez privātu tirgus dalībnieku līdzdalības, tāpēc tā atbilstību tirgus nosacījumiem nevar novērtēt tieši.

(149) Somija ir sniegusi vienu tāda kapitāla aizdevuma piemēru, kuru piešķīra 2012. gada 4. decembrī 65 miljonu EUR apmērā ar 6 mēnešu *EURIBOR* procentu likmi plus 4,75 % peļņas normu (t. i., pavisam 5,092 % piešķiršanas dienā), apgalvojot, ka, tā kā 2011. gada kapitāla aizdevuma procentu likme bija augstāka, to var uzskatīt par pierādījumu atbilstībai tirgum.

(150) Tāpat kā 2005. gada kapitāla aizdevuma gadījumā Somija nepaskaidroja, vai atsauces kreditors bija līdzīgs pilsētai, proti, vai tas bija mātesuzņēmums grupai ar iepriekšēju finansiālu iesaistīšanos saistībā ar parādniekiem gan kā kreditoram, gan akcionāram. Turklāt kapitāla aizdevuma atsauces devējs darbojās no pilsētas/*HelB* tirgus atšķirīgā tirgū (meža zeme un zemes gabalu pārdošana). Turklāt atsauces darījums tika veikts vairāk nekā 1,5 gadus pēc novērtējamā kapitāla aizdevuma. Visbeidzot, atsauces kreditora finanšu stāvoklis, iespējams, nelīdzināja *HelB* finanšu stāvoklim. Tāpēc Komisija uzskata, ka Somijas sniegto piemēru nevar uzskatīt par salīdzināmu tirgus darījumu un tādējādi tas nav piemērota atsauce.

(151) Arī Komisija nav atradusi nevienu piemērotu atsauci tirgū. Ņemot vērā to, ka nav pieejami konkrētā darījuma tirgus dati un nevar noteikt atbilstošas tirgus atsauces, Komisijai ir jāizmanto citas novērtēšanas metodes.

(152) Komisija uzskata, ka tāda kapitāla ieguldījuma gadījumā kā šis pasākums NPV ir piemērota novērtēšanas metode. NPV ir vienāda ar paredzamo nākotnes naudas plūsmu no aizdevuma, kas diskontēta ar nepieciešamo atdeves likmi. Paredzamo nākotnes naudas plūsmu veido sākotnējie kapitālieguldījumi (t. i., pats aizdevums) un turpmākie maksājumi, kas ir jāsaņem par aizdevumu (t. i., pamatsummas un procentu atmaksa), līdz šis aizdevums tiek pilnībā amortizēts. Tāpēc Komisijai ir jānovērtē, kādu maksājumu apmēru piesardzīgs un saprātīgs tirgus ieguldītājs varēja pamatoti sagaidīt no kapitāla aizdevuma, kas piešķirts uzņēmumam tādā finanšu stāvoklī, kādā 2011. gada janvārī bija *HelB*.

(153) Vispirms Komisija pārbaudīja *HelB* finanšu stāvokli 2010. gadā, t. i., pēdējā finanšu gadā pirms pilsēta piešķīra kapitāla aizdevumu. Šajā gadā *HelB* ziņoja par zaudējumiem (-3,3 miljonu EUR apmērā) un negatīvu pašu kapitālu (-6,6 miljonu EUR apmērā). Iepriekš ([33]) Komisija secināja, ka tad, ja uzņēmumam ir negatīvs pašu kapitāls, *a priori* tiek pieņemts, ka tas uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu saskaņā ar 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktu. Arī Vispārējā tiesa ir secinājusi, ka uzņēmums ar negatīvu pašu kapitālu ir grūtībās nonācis uzņēmums ([34]). Tādējādi, pamatojoties uz 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm, pirms 2011. gada kapitāla aizdevuma saņemšanas *HelB* bija uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu (par tādu to varēja uzskatīt jau kopš 2009. gada ([35])), un tas nozīmē, ka uzņēmumam bez valsts intervences pasākuma gandrīz noteikti īstermiņā vai vidējā termiņā būtu jāizbeidz uzņēmējdarbība.

(154) Lai novērtētu uzņēmuma finanšu perspektīvas, saprātīgam privātam ieguldītājam būtu bijis jāņem vērā ne tikai pašreizējais, bet arī iepriekšējais uzņēmuma finanšu stāvoklis, jo pašreizējais finanšu stāvoklis var būt izkropļots, piemēram, tādu vienreizēju notikumu dēļ, kuri neatkārtojas. Ņemot vērā ilgāka laikposma rezultātus, ieguldītājs var labāk prognozēt iespējamo nākotnes tendenci. Šāds ieguldītājs centīsies atbildēt uz jautājumu, vai, neraugoties uz *HelB* slikto finanšu stāvokli 2010. gadā, joprojām bija pamatots iemesls cerēt, ka uzņēmums uzlabos savu darbību un nākotnē gūs pietiekamu peļņu, lai atmaksātu kapitāla aizdevumu.

(155) Aplūkojot *HelB* iepriekšējos finanšu pārskatus, ieguldītājs būtu ievērojis, ka uzņēmums nekad nav ziņojis par peļņu kopš savas darbības sākuma 2005. gadā. Tāpēc 2010. gada zaudējumi bija nevis izņēmums, ko izraisīja iespējama vienreizēju pasākumu vai tirgus vides īslaicīgas pasliktināšanās ietekme, bet gan daļa no ilgtermiņa tendences, kuru sešus gadus pēc kārtas raksturoja lieli zaudējumi. *HelB* uzkrātie zaudējumi 2010. gada 31. decembrī bija -16,5 miljoni EUR (pieaugums, salīdzinot ar -0,1 miljonu EUR 2005. gadā). Nevar būt šaubu, ka saprātīgs ieguldītājs

([33]) Komisijas 2008. gada 2. aprīļa Lēmums 2008/716/EK par valsts atbalstu C 38/07 (*ex* NN 45/07), ko Francija piešķīrusi *Arbel Fauvet Rail* SA (OV L 238, 5.9.2008., 27. lpp.), kurš tiek aizstāts ar Komisijas 2010. gada 23. jūnija Lēmumu (ES) 2015/1321 par valsts atbalstu C 38/2007 (*ex* NN 45/2007), ko Francija piešķīrusi *Arbel Fauvet Rail* SA (OV L 203, 31.7.2015., 31. lpp.).

([34]) Vispārējās tiesas 2010. gada 3. marta spriedums *Freistaat Sachsen* un citi/Komisija, apvienotās lietas T-102/07 un T-120/07, ECLI:EU:T:2010:62, 106. punkts.

([35]) Kā atklājās vēlāk, *HelB* negatīvais pašu kapitāls pieauga: -3,3 miljoni EUR 2009. gadā, -6,6 miljoni EUR 2010. gadā, -12,7 miljoni EUR 2011. gadā, -14,6 miljoni EUR 2012. gadā, -15,9 miljoni EUR 2013. gadā un -22,9 miljoni EUR 2014. gadā.

to būtu uztvēris kā nopietnu brīdinājumu, ka uzņēmumam strukturāli strādā ar zaudējumiem un, visticamāk, nenesīs peļņu. Šādas prognozes tiktu vēl vairāk pamatotas, pārbaudot *HelB* priekšteču *HKL Bussiliikenne* un *STA* finanšu pārskatus. Šādā pārbaudē tika konstatēts, ka arī šie uzņēmumi nebija guvuši peļņu vismaz kopš 1999. gada. Tas nozīmē, ka 2010. gads bija nevis sestais, bet gan divpadsmitais gads pēc kārtas, kurā *HelB* vai tā priekšgājēji cieta zaudējumus.

(156) Pieņemsim, ka saprātīgam ieguldītājam, kurš zināja par *HelB* slikto finanšu stāvokli un pieredzi, tomēr būtu bijis vērts apsvērt, vai jauns kapitāla aizdevums varētu padarīt uzņēmumu rentablu. Šķiet, ka Somija liek domāt, ka tas varēja būt saprātīgi paredzams, jo īpaši ņemot vērā to, ka laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam *HelB* īstenoja rentabilitātes uzlabošanas pasākumus (sk. 61. apsvērumu).

(157) Šajā saistībā Komisija secina, ka pirms attiecīgā ieguldījumu lēmuma pieņemšanas šāds ieguldītājs jau būtu zinājis šo rentabilitātes uzlabošanas pasākumu faktisko finansiālo iznākumu. 2010. gada beigās (tas ir pēdējais minēto pasākumu ieviešanas gads) *HelB* ziņoja par zaudējumiem -3,3 miljonu EUR apmērā. Salīdzinājumam – laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam, t. i., trīs gadus pirms šo pasākumu ieviešanas *HelB* ziņoja par vidējiem gada zaudējumiem -2,5 miljonu EUR apmērā. Tas nozīmē, ka pēc rentabilitātes uzlabošanas pasākumu ieviešanas *HelB* ne vien neizrādījās rentabls, bet arī cieta vēl lielākus zaudējumus nekā iepriekš. Izvērtējot gūto pieredzi, jānorāda, ka gadu vēlāk, neraugoties uz 2011. gada kapitāla aizdevuma saņemšanu, *HelB* zaudējumi vēl vairāk palielinājās – līdz -6,1 miljonam EUR.

(158) Saprātīgs ieguldītājs būtu arī pārbaudījis, vai tā iespējamo ieguldījumu mērķa uzņēmums ir atmaksājis citus parādus. Pārliecību radītu konstatējums, ka *HelB* ir izpildījis savas saistības. Saprātīgs ieguldītājs tomēr nebūtu apmierināts, uzzinot, ka *HelB* nav atmaksājis neko no 2005. gada kapitāla aizdevuma. Šā aizdevuma atlikums 2010. gada beigās (ar uzkrātajiem procentiem) bija 21,6 miljoni EUR. Komisija atgādina, ka saskaņā ar Somijas datiem laikā, kad tika piešķirts 2005. gada kapitāla aizdevums, *HelB* bija apmierinoša kredītspēja un uzlabotas rentabilitātes izredzes. Ja uzņēmums, kas atrodas it kā labā finanšu stāvoklī, nebūtu atmaksājis 2005. gada kapitāla aizdevumu, saprātīgs ieguldītājs nebūtu cerējis saņemt vairāk no uzņēmuma, kura finanšu stāvoklis bija daudz sliktāks, nekā tas bija *HelB* gadījumā 2011. gadā.

(159) Komisija nepiekrīt Somijas viedoklim, ka 2005. gada kapitāla aizdevuma neatmaksāšanu nevar uzskatīt par būtisku faktoru, lai noteiktu 2011. gada kapitāla aizdevuma atbilstību tirgum. Somija tā apgalvo, pamatojoties uz to, ka Somijas tiesību aktos nav paredzēti īpaši noteikumi par kapitāla aizdevumiem. Iemesli, kādēļ vajadzību nodrošināt atbilstību Somijas likumiem nevar uzskatīt par faktoru tirgus atbilstības noteikšanai, kā izklāstīts 124. apsvērumā attiecībā uz 2005. gada kapitāla aizdevumu, *mutatis mutandis* attiecas arī uz 2011. gada kapitāla aizdevumu. Turklāt jebkurš saprātīgs ieguldītājs, kurš apsver iespēju piešķirt kapitāla aizdevumu, būtu to uzskatījis par būtisku lēmuma pieņemšanas kritēriju neatkarīgi no tā, vai iespējamais parādnieks iepriekš ir atmaksājis līdzīgus aizdevumus.

(160) Attiecībā uz jautājumu par to, kādas naudas plūsmas saprātīgs ieguldītājs būtu sagaidījis no 2011. gada kapitāla aizdevuma, ir vērts atgādināt, ka aizdevums bija jāatmaksā tikai tad, ja *HelB* gūtu pietiekamu peļņu, un tikai tādā apmērā, kādā *HelB* gūtu peļņu. Tāpēc Komisija pārbaudīs, kādu peļņu saprātīgs ieguldītājs sagaidītu no *HelB*, sākot no 2011. gada.

(161) Pamatojoties uz 153.–157. apsvērumā izklāstīto analīzi, Komisija uzskata, ka saprātīgs ieguldītājs ar normālu riska profilu nebūtu cerējis, ka *HelB* gūs peļņu un attiecīgi ka viņš saņems jebkādus maksājumus 2011. gada kapitāla aizdevuma kontekstā. Arī faktiskie *HelB* finanšu rezultāti apstiprina šo analīzi, jo *HelB* turpināja ciest zaudējumus un nekad neatmaksāja neko saistībā ar 2011. gada kapitāla aizdevumu. Galu galā pilsēta pārvērta aizdevumu pašu kapitālā, kas, ņemot vērā to, ka *HelB* pārtrauca darbību, faktiski nozīmēja tā norakstīšanu.

(162) Pat ja *HelB* būtu guvis peļņu, tas nevarētu to visu izmantot, lai atmaksātu 2011. gada kapitāla aizdevumu. *HelB* vispirms būtu jāsedz uzkrāto zaudējumu un kapitāla aizdevumu atlikums (-0,6 miljoni EUR 2010. gada 31. decembrī) un pēc tam, ja vēl būtu palikuši kādi līdzekļi, būtu jāizlieto gandrīz 80 % no peļņas, lai atmaksātu 2005. gada kapitāla aizdevumu, jo kapitāla aizdevumi bija jāatmaksā proporcionāli un 2005. gada kapitāla aizdevums (ar uzkrātajiem procentiem) veidoja aptuveni 80 % no abu kapitāla aizdevumu (t. i., 2005. gada un 2011. gada aizdevuma) kopējā atlikuma. Citiem vārdiem sakot, lai atmaksātu 2011. gada kapitāla aizdevumu 5,8 miljonu EUR apmērā, *HelB* vajadzēja gūt peļņu vismaz 28 miljonu EUR apmērā, jo tam būtu jāsedz arī kapitāla

deficīts -0,6 miljonu EUR apmērā un jāatmaksā 2005. gada kapitāla aizdevums (21,6 miljoni EUR ar uzkrātajiem procentiem 2010. gada beigās). Turklāt *HelB* būtu bijis jāatmaksā visi procenti, kas uzkrāti par 2011. gada kapitāla aizdevumu. Salīdzinājumam – sešos savas darbības finanšu gados līdz 2010. gadam *HelB* kopējie neto zaudējumi bija -16,3 miljoni EUR.

(163) Kā norādīts 161. apsvērumā, no saprātīga ieguldītāja viedokļa nākotnē sagaidāmā 2011. gada kapitāla aizdevuma atmaksa būtu nulle. Tādējādi šā ieguldījuma, kas vienāds ar sākotnējā kapitāla (t. i., paša aizdevuma) un turpmāko maksājumu summu, NPV ir -5,8 miljoni EUR. Pat pieņemot, ka *HelB* būtu guvis peļņu, ar to noteikti nepietiktu, lai atmaksātu visu aizdevumu (sk. 162. apsvērumu). Šajā gadījumā ieguldījuma NPV joprojām būtu negatīva. Ņemot vērā to, ka lēmumu pieņemšanas noteikums NPV analīzē ir i) veikt ieguldījumu, ja NPV ir lielāka par nulli, un ii) neveikt ieguldījumu, ja NPV ir negatīva, Komisija secina, ka saprātīgs ieguldītājs 2011. gada janvārī nebūtu piešķīris *HelB* kapitāla aizdevumu.

(164) Somija apgalvo, ka 2011. gada kapitāla aizdevums nav jāvērtē, salīdzinot ar hipotētiska jauna ieguldītāja aizdevumu, bet drīzāk kā kapitāla ieguldījums, ko grupas ilglaicīgs īpašnieks veic pilnībā piederošā meitasuzņēmumā, lai nodrošinātu tā kapitālu.

(165) Patiešām, pārbaudot, vai attiecīgais kapitāla aizdevums atbilst tirgus apstākļiem, būtu jāņem vērā pilsētas kā akcionāra (un kreditora) iepriekšējā finansiālā iesaistīšanās saistībā ar *HelB* ([36]). Šādu iepriekšēju finansiālu iesaistīšanos var apsvērt, izmantojot hipotētiskus scenārijus, piemēram, salīdzinot attiecīgā ieguldījuma paredzamo atdevi ar hipotētiskā scenārija paredzamo atdevi. Šādi hipotētiski scenāriji var ietvert, piemēram, uzņēmuma pārdošanu, aktīvu atsavināšanu, likvidāciju, pārstrukturēšanu vai privātā kapitāla piesaistīšanu. Ja kāds no šiem alternatīvajiem scenārijiem nodrošina lielāku paredzamo ieguvumu vai mazākus paredzamos zaudējumus nekā izvēlētais scenārijs, tirgus īpašnieks būtu izvēlējies šo iespēju.

(166) Pilsēta nesalīdzināja 2011. gada kapitāla aizdevuma atdevi ar atdevi kādā alternatīvā scenārijā. Turklāt Somija neapgalvo, ka aizdevums būtu nodrošinājis pilsētai lielāko atdevi. Tādējādi pilsēta pieņēma attiecīgo ieguldījumu lēmumu, nepārbaudot, vai tas būs izdevīgāks par citiem pieejamajiem variantiem. Jebkurā gadījumā saprātīgs ieguldītājs ar iepriekšēju finansiālu iesaistīšanos nebūtu tā rīkojies.

(167) Tā kā pilsēta nav veikusi salīdzināšanu, Komisija veica savu novērtējumu. Pirmkārt, Komisija secina, ka akcionāriem, kuriem pieder 100 % uzņēmuma akciju, patiešām var būt atšķirīgas intereses nekā ieguldītājam bez iepriekšējas finansiālas iesaistīšanās, tomēr pat šāds akcionārs nebūtu finansējis savu meitasuzņēmumu uz nenoteiktu laiku, bet agrāk vai vēlāk būtu pieprasījis atdevi no sava ieguldījuma.

(168) Līdz brīdim, kad pilsēta piešķīra 2011. gada kapitāla aizdevumu, *HelB* un tā priekšgājēji vismaz 12 gadus pēc kārtas nebija guvuši peļņu, un nebija reālu turpmākas rentabilitātes izredžu (sk. 155. apsvērumu). Turklāt pilsēta iepriekš bija ieguldījusi vismaz 30,8 miljonus EUR uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevuma un iekārtu aizdevuma veidā, tomēr tās kapitāls katru gadu tika iztērēts. Līdz 2010. gadam pilsētas uzkrātie kapitāla zaudējumi no ieguldījumiem *HelB* un tā priekšgājējos sasniedza -21,7 miljonus EUR ([37]). Diez vai saprātīgs akcionārs šādos apstākļos būtu turpinājis finansēt savu meitasuzņēmumu.

(169) Kvantitatīvā izteiksmē 2011. gada kapitāla aizdevuma ienesīgums, ko saprātīgs tirgus ieguldītājs varēja sagaidīt, bija -5,8 miljoni EUR (sk. 163. apsvērumu). Tomēr tas nav vienīgais elements, kuru akcionārs (jo īpaši akcionārs, kam pieder 100 % uzņēmuma akciju) būtu ņēmis vērā. Tas būtu apsvēris arī paredzamo kapitāla pieaugumu/zaudējumus nākotnē. Šajā saistībā Komisija norāda, ka tad, ja *HelB* turpinātu samazināt savu kapitālu pēc vidējās likmes, kas fiksēta laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam, pilsēta katru gadu pēc ieguldījuma būtu zaudējusi vismaz 2,7 miljonus EUR no sava kapitāla. Pilsēta faktiski zaudēja daudz vairāk, vidēji -4,1 miljonu EUR no kapitāla gadā laikposmā no 2011. līdz 2014. gadam.

([36]) Sk. Tiesas 2014. gada 3. aprīļa spriedumu *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, 29.–37. punkts.

([37]) *HKL Bussiliikenne* neto aktīvi samazinājās no 9 miljoniem EUR 1999. gadā uz 3,6 miljoniem EUR 2004. gadā, un *HelB* neto aktīvi samazinājās no 9,7 miljoniem EUR 2005. gadā uz -6,6 miljoniem EUR 2010. gadā.

(170) Komisija tagad vērtēs alternatīvu *HelB* pārdošanas scenāriju. Šādā gadījumā pilsētai būtu radušās pārdošanas procesa izmaksas, kas parasti ir nenozīmīgas. Tā būtu zaudējusi arī 2005. gada kapitāla aizdevumu. Tomēr bija maz ticams, ka šis aizdevums tiks atmaksāts, un faktiski tas arī nekad netika atmaksāts (sk. 158. apsvērumu). Pilsēta būtu zaudējusi arī iekārtu aizdevumu, kura atlikums 2010. gada beigās bija 13,1 miljons EUR un no kura *HelB* atmaksāja 0,6 miljonus EUR gadā. Nebija pamatoti gaidīt, ka iekārtu aizdevums tiks pilnīgi atmaksāts (*HelB* faktiski bija atmaksājis tikai 2,4 miljonus EUR, pirms pilsēta norakstīja aizdevumu). Tomēr pat maz ticamajā gadījumā, kad *HelB* turpinātu atmaksāt šo aizdevumu, visus ar to saistītos ieņēmumus vairāk nekā kompensētu iespējamie kapitāla zaudējumi (sk. iepriekšējo apsvērumu). Rezumējot var droši pieņemt, ka pārdošanas scenārija papildu izmaksas, salīdzinot ar faktisko scenāriju, ir 0.

(171) No otras puses, šajā scenārijā pilsēta būtu guvusi ieņēmumus no pārdošanas. Komisijai nav precīzi zināma *HelB* vērtība 2011. gada janvārī. Tomēr, lai veiktu novērtējumu, precīza pārdošanas vērtība nav jānosaka. Pietiek pierādīt, ka paredzamie ieņēmumi no pārdošanas būtu lielāki nekā ienesīgums pamata scenārijā, t. i., -5,8 miljoni EUR (sk. 163. apsvērumu).

(172) Pilsētas nolīgtais eksperts *Inspira Oy* 2015. gada septembrī noteica, ka *HelB* vērtība ir 11,6–25,6 miljoni EUR (atkarībā no izmantotās vērtēšanas metodes). Pilsēta 2015. gada decembrī pārdeva *HelB* par 24,2 miljoniem EUR. Komisija norāda, ka *HelB* neto aktīvi, kas atspoguļo uzņēmuma vērtību, 2014. gada decembrī bija par 16,3 miljoniem EUR mazāki nekā 2010. gada decembrī. Arī *HelB* finanšu izredzes pasliktinājās, jo uzņēmums ziņoja par zaudējumiem -7 miljonu EUR apmērā 2014. gadā (salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu) un -3,3 miljonu EUR apmērā 2010. gadā (lielāki nekā gadu iepriekš). Ņemot to vērā, var pieņemt, ka *HelB* vērtība laikā, kad tika piešķirts 2011. gada kapitāla aizdevums, bija lielāka nekā tad, kad uzņēmums tika pārdots. Jebkurā gadījumā nav nekādu pamatotu šaubu, ka pilsēta varēja cerēt gūt vismaz kaut kādus ieņēmumus no *HelB* pārdošanas 2011. gada janvārī. Ar to pietiek, lai secinātu, ka pārdošanas scenārijā paredzamā atdeve ir lielāka nekā faktiskajā aizdevuma piešķiršanas scenārijā. Attiecīgi 2011. gada kapitāla aizdevums nebija atbilstošs tirgum, pat ņemot vērā pilsētas iepriekšējo ekonomisko un finansiālo iesaistīšanos.

(173) Neskarot iepriekšējā apsvērumā izdarīto secinājumu, pat ja 2011. gada kapitāla aizdevums pilsētai bija labākais risinājums (*quod non*), tas joprojām nebūtu bijis atbilstošs tirgum, pamatojoties uz to, ka tas netika piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Pamatojums: saskaņā ar 2008. gada Paziņojumu par atsauces likmi ([38]), kas stājās spēkā 2008. gada 1. jūlijā un tādējādi ir attiecināms uz 2011. gada kapitāla aizdevumu, tirgus procentu likmes aizstājējvērtība standarta aizdevumam, kas 2011. gada janvārī tika piešķirts tādam finanšu grūtībās nonākušam uzņēmumam (reitings CCC un zemāks) kā *HelB* bez nodrošinājuma, bija 11,49 % (pamatlikme 1,49 % plus 1 000 bāzes punktu liela peļņas norma). Tādējādi tā bija daudz augstāka par faktiski piemēroto procentu likmi 6 %. Faktiski likmes aizstājējvērtībai vajadzētu būt vēl augstākai, lai ņemtu vērā papildu risku, kas saistīts ar kapitāla aizdevuma kvazikapitāla būtību.

(174) Somija iesniedza pētījumu, ko sagatavojis eksperts, kurš novērtēja *HelB* piešķirto subordinēto aizdevumu atbilstību tirgum. Pētījums attiecas uz 2011. gada un 2012. gada kapitāla aizdevumu. Eksperts konstatēja, ka šiem aizdevumiem noteikto procentu likmi 6 % var uzskatīt par tādu, kas ir balstīta tirgū. Tomēr Komisija secina, ka pētījums ir datēts ar 2015. gada 8. jūniju, proti, tas tika sagatavots ilgi pēc tam, kad pilsēta bija pieņēmusi lēmumu piešķirt attiecīgos aizdevumus. Saskaņā ar Tiesas konsolidēto judikatūru atbilstība tirgus nosacījumiem ir jāpārbauda *ex ante*, ņemot vērā informāciju, kas bija pieejama laikā, kad tika pieņemts lēmums par iejaukšanos ([39]). Pētījums tika sagatavots *ex post*, tāpēc to nevar uzskatīt par derīgu pierādījumu saistībā ar atbilstību tirgum.

(175) Tomēr Komisija pārbaudīja pētījumu un uzskata, ka to nevar uzskatīt par pierādījumu, kas raksturo atbilstību tirgum tālāk minēto iemeslu dēļ. Pirmkārt, tajā ir novērtēts *HelB* reitings trīs gadu periodā no 2010. līdz 2012. gadam, un tāpēc tas precīzi neataino uzņēmuma finanšu stāvokli laikā, kad tika piešķirti aizdevumi. Otrkārt, tajā vērtējamie aizdevumi ir salīdzināti ar subordinētu tirgus aizdevumu izlasi. Tomēr atsauces grupa ir sagrozīta, analizējot parādniekus ar augstāku reitingu, un tāpēc vidējā tirgus procentu likme ir novērtēta pārmērīgi zemu ([40]). Jebkurā gadījumā *HelB* kapitāla aizdevumu procentu likme joprojām ir nepamatoti zemāka par šo pārmērīgi zemu

([38]) Sk. 23. zemsvītras piezīmi.

([39]) Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/*EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 83., 84., 85. un 105. punkts; Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI: EU:C:2002:294, 71. un 72. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedums *Cityflyer Express*/Komisija, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 76. punkts; Vispārējās tiesas 2015. gada 25. jūnija spriedums *Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE)* un *Sace BT SpA*/Komisija, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, 183. punkts, apstiprināts ar Tiesas 2017. gada 23. novembra spriedumu, C-472/15 P, ECLI:EU:C:2017:885, 108. un 109. punkts.

([40]) Jo īpaši izlasē ir iekļauti astoņi BB-/Ba3 (t. i., augstāka) reitinga aizdevumi un tikai divi CCC+/Caa1 (t. i., zemāka) reitinga aizdevumi, un tas samazina atsauces grupas vidējo procentu likmi.

novērtēto vidējo procentu likmi (6,9 %). Visbeidzot, kapitāla aizdevumu procentu likme ir zemāka nekā 2011. un 2012. gadā emitēto obligāciju kuponu vidējās likmes, lai gan obligācijām parasti ir ilgāks atmaksas termiņš nekā subordinētajiem aizdevumiem un tāpēc tās ir mazāk riskantas. Visbeidzot, neatkarīgi no tā, ka pētījums tika veikts *ex post* un tas vien ir pietiekams iemesls tā kā derīga pierādījuma noraidīšanai, tajā pienācīgi netiek noteikta tirgum atbilstoša kapitāla aizdevumu likme.

(176) Pamatojoties uz iepriekš minēto novērtējumu, Komisija secina, ka ar 2011. gada kapitāla aizdevumu *HelB* tika sniegta nepamatota ekonomiska priekšrocība.

(177) Komisija 163. apsvērumā secināja, ka 2011. gada janvārī saprātīgs ieguldītājs nebūtu piešķīris kapitāla aizdevumu *HelB*. Citiem vārdiem sakot, *HelB* nebūtu saņēmis šādu aizdevumu tirgū ne ar kādiem noteikumiem, jo neatkarīgi no noteiktās procentu likmes tāda ieguldījuma NPV, kas veikts, piešķirot šādu aizdevumu, vienmēr būtu bijusi negatīva. Ņemot vērā *HelB* grūto finanšu stāvokli, tas nevarēja pamatoti cerēt gūt pietiekamu peļņu šāda aizdevuma atmaksai. Vispārējā tiesa lēma, ka apstākļos, kad aizņēmējs ir jutīgā finanšu stāvoklī, ko raksturo galvenokārt samazināts apgrozījums, negatīvs pašu kapitāls un nespēja atmaksāt aizdevumus no saviem līdzekļiem, ar aizdevumu piešķirta ekonomiskā priekšrocība var būt vienāda ar aizņemto līdzekļu summu ([41]). Ņemot to vērā, 2011. gada kapitāla aizdevuma ekonomiskā priekšrocība ir vienāda ar kopējo aizdevuma summu.

9.3.3. *Secinājums par valsts atbalsta esību*

(178) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 3. pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Atbalsta summa ir vienāda ar aizdevuma kopējo summu jeb 5,8 miljoniem EUR. Atbalsta piešķiršanas diena ir aizdevuma piešķiršanas diena, proti, 2011. gada 31. janvāris.

9.4. **4. pasākums – 2012. gada kapitāla aizdevums uzņēmumam *HelB***

9.4.1. *Valsts līdzekļi un attiecināmība, selektivitāte, ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm*

(179) Secinājums par valsts līdzekļiem un attiecināmību (sk. 85. apsvērumu), selektivitāti (sk. 86. apsvērumu), ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm (sk. 117. apsvērumu), kas izdarīts attiecībā uz 1. pasākumu, attiecas arī uz šo pasākumu.

9.4.2. *Ekonomiskas priekšrocības esība*

(180) Pirmkārt, kā norādīja Somija, tā kā 2012. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts pēc sūdzības iesniegšanas 2011. gada oktobrī, pilsētas izpilddirekcija pieprasīja piešķirt šo aizdevumu saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Pamatojoties uz to, Somija apgalvo, ka aizdevums nav valsts atbalsts. Šis apgalvojums nav pamatots ar pierādījumiem vai pienācīgu pamatojumu. To neapstiprina arī Komisijas novērtējums (sk. tālāk). Tāpēc tas ir jānoraida.

(181) 2012. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts ar tādiem pašiem nosacījumiem kā 2011. gada kapitāla aizdevums. Konkrēti, tā procentu likme bija 6 %, tam nebija nodrošinājuma, tā atmaksa bija atkarīga no pietiekamas peļņas pieejamības, tas tika pakārtots visiem pārējie parādiem un tā termiņš nebija noteikts. Somija apstiprināja, ka 2012. gada kapitāla aizdevuma vispārējie nosacījumi bija tādi paši kā 2011. gada kapitāla aizdevumam.

(182) Pirms 2012. gada kapitāla aizdevuma piešķiršanas *HelB* pilsēta nebija veikusi ieguldījuma novērtējumu vai citu līdzvērtīgu novērtējumu par ieguldījuma paredzamo finansiālo iznākumu.

(183) 2012. gada kapitāla aizdevums tika piešķirts bez privātu tirgus dalībnieku līdzdalības, tāpēc tā atbilstību tirgus nosacījumiem nevar tieši novērtēt. Somija nav norādījusi salīdzināmus tirgus darījumus (sk. 149. un 150. apsvērumu), un Komisija nav atradusi atbilstošas tirgus atsauces. Tāpēc Komisijai ir jāizmanto cita novērtēšanas metode, proti, NPV analīze, tāpat kā 2011. gada kapitāla aizdevuma gadījumā.

([41]) Vispārējās tiesas 2018. gada 1. februāra spriedums *Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE*/Komisija, T-423/14, ECLI:EU:T:2018:57, 193. punkts, un norādītā judikatūra.

(184) *HelB* finanšu stāvoklis laikā, kad tika piešķirts 2012. gada kapitāla aizdevums, bija vēl sliktāks nekā tad, kad uzņēmums saņēma 2011. gada kapitāla aizdevumu. *HelB* 2011. gada beigās ziņoja par zaudējumiem -6,1 miljona EUR apmērā (palielinājums no -3,3 miljoniem EUR 2010. gadā) un negatīvu pašu kapitālu -12,7 miljonu EUR apmērā (palielinājums no -6,6 miljoniem EUR 2010. gadā). Uzņēmums tika uzskatīts par grūtībās nonākušu uzņēmumu 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē. Arī *HelB* finanšu izredzes 2012. gada maijā bija vēl sliktākas nekā 2011. gada janvārī, kad tika piešķirts iepriekšējais kapitāla aizdevums, jo *HelB* uzkrātie zaudējumi turpināja palielināties 2011. gadā fiksēto zaudējumu dēļ, kas tādējādi kļuva par 13. gadu pēc kārtas, kurā *HelB* vai tā priekšgājēji cieta zaudējumus.

(185) Tā kā *HelB* finanšu stāvoklis un finanšu izredzes bija vēl vairāk pasliktinājušās, 161. apsvērumā izdarītais secinājums par 2011. gada kapitāla aizdevumu *a fortiori* attiecas arī uz 2012. gada kapitāla aizdevumu. Proti, saprātīgs ieguldītājs ar normālu riska profilu nebūtu cerējis, ka *HelB* gūs peļņu un attiecīgi ka viņš saņems jebkādus maksājumus 2012. gada kapitāla aizdevuma kontekstā. To apstiprināja turpmākie notikumi, jo *HelB* nekad neatmaksāja neko saistībā ar 2012. gada kapitāla aizdevumu un pilsēta galu galā pārvērta šo aizdevumu pamatkapitālā, kas, ņemot vērā to, ka *HelB* pārtrauca savu darbību, faktiski nozīmēja tā norakstīšanu.

(186) Turklāt 2012. gada maijā pilsēta joprojām nebija saņēmusi nekādus maksājumus par 2005. gada kapitāla aizdevumu, kā arī nekādus maksājumus par 2011. gada kapitāla aizdevumu. Šo aizdevumu atlikums 2011. gada beigās (ar uzkrātajiem procentiem) bija 28,4 miljoni EUR (t. i., par 6,8 miljoniem EUR vairāk nekā 2010. gada beigās). Attiecīgi, lai atmaksātu 2012. gada kapitāla aizdevumu, *HelB* vajadzēja nopelnīt vismaz 37,3 miljonus EUR, lai vispirms segtu kapitāla deficītu ([42]) (-0,9 miljoni EUR 2011. gada beigās), pēc tam proporcionāli atmaksātu 2005. un 2011. gada kapitāla aizdevumu (28,4 miljoni EUR ar uzkrātajiem procentiem 2011. gada beigās) kopā ar 2012. gada kapitāla aizdevumu 8 miljonu EUR apmērā. Tādējādi nākotnes peļņa, kas bija nepieciešama, lai atmaksātu 2012. gada kapitāla aizdevumu, bija par 9,3 miljoniem EUR lielāka nekā 2011. gada kapitāla aizdevuma gadījumā (sk. 162. apsvērumu).

(187) Ņemot vērā to, ka paredzamā 2012. gada kapitāla aizdevuma atmaksa bija vienāda ar nulli, šā ieguldījuma, kas vienāds ar sākotnējā kapitāla (t. i., paša aizdevuma) un turpmāko maksājumu summu, NPV ir -8 miljoni EUR. Pat ja *HelB* būtu guvis peļņu, ar to noteikti nepietiktu, lai atmaksātu visu aizdevumu (sk. 186. apsvērumu). Šajā gadījumā ieguldījuma NPV joprojām būtu negatīva. Pamatojoties uz to, ņemot vērā lēmumu pieņemšanas noteikumu NPV analīzē (sk. 163. apsvērumu), Komisija secina, ka 2012. gada maijā saprātīgs ieguldītājs nebūtu piešķīris kapitāla aizdevumu *HelB*.

(188) Attiecībā uz Somijas argumentu, ka 2012. gada kapitāla aizdevums bija pamatots akcionāru finansēšanas pasākums, kas veikts, lai nodrošinātu pilnībā piederoša meitasuzņēmuma likviditāti, 165.–172. apsvērumā izklāstīto novērtējumu attiecībā uz 2011. gada kapitāla aizdevumu *mutatis mutandis* piemēro arī attiecībā uz 2012. gada kapitāla aizdevumu, kā sīkāk paskaidrots tālāk.

(189) Līdz brīdim, kad pilsēta piešķīra 2012. gada kapitāla aizdevumu, *HelB* un tā priekšgājēji vismaz 13 gadus pēc kārtas nebija guvuši peļņu, un nebija reālu turpmākas rentabilitātes izredžu (sk. 184. apsvērumu). Turklāt pilsēta iepriekš bija ieguldījusi vismaz 36,6 miljonus EUR uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevuma, iekārtu aizdevuma un 2011. gada kapitāla aizdevuma veidā, tomēr tās kapitāls katru gadu tika iztērēts. Līdz 2011. gadam pilsētas uzkrātie kapitāla zaudējumi no ieguldījumiem *HelB* un tā priekšgājējos sasniedza -27,8 miljonus EUR ([43]). Diez vai saprātīgs akcionārs šādos apstākļos būtu turpinājis finansēt savu meitasuzņēmumu.

(190) Kvantitatīvā izteiksmē 2012. gada kapitāla aizdevuma ienesīgums, ko saprātīgs tirgus ieguldītājs varēja sagaidīt, bija -8 miljoni EUR (sk. 187. apsvērumu). Tomēr tas nav vienīgais elements, kuru akcionārs (jo īpaši akcionārs, kam pieder 100 % uzņēmuma akciju) būtu ņēmis vērā. Tas būtu apsvēris arī paredzamo kapitāla pieaugumu/zaudējumus nākotnē. Šajā saistībā Komisija norāda, ka tad, ja *HelB* turpinātu samazināt savu kapitālu pēc vidējās likmes, kas fiksēta laikposmā no 2005. līdz 2011. gadam, pilsēta katru gadu pēc ieguldījuma būtu zaudējusi vismaz 3,2 miljonus EUR no sava kapitāla. Pilsēta faktiski zaudēja pat vairāk, vidēji -3,4 miljonus EUR no kapitāla gadā laikposmā no 2012. līdz 2014. gadam.

(191) Tagad Komisija vērtēs alternatīvu *HelB* pārdošanas scenāriju tāpat kā 2011. gada kapitāla aizdevuma gadījumā. Šādā gadījumā pilsētai būtu radušās pārdošanas procesa izmaksas, kas parasti ir nenozīmīgas. Tā būtu zaudējusi arī 2005. gada un 2011. gada kapitāla aizdevumu. Tomēr bija maz ticams, ka šie aizdevumi tiks atmaksāti, un faktiski tie arī nekad netika atmaksāti (sk. 158. un 161. apsvērumu). Pilsēta būtu zaudējusi arī iekārtu aizdevumu, kura atlikums 2011. gada beigās bija 12,5 miljoni EUR un no kura *HelB* atmaksāja 0,6 miljonus EUR gadā. Nebija

([42]) Uzkrāto zaudējumu un kapitāla aizdevumu summa.

([43]) *HKL Bussiliikenne* neto aktīvi samazinājās no 9 miljoniem EUR 1999. gadā uz 3,6 miljoniem EUR 2004. gadā, un *HelB* neto aktīvi samazinājās no 9,7 miljoniem EUR 2005. gadā uz -12,7 miljoniem EUR 2011. gadā.

pamatoti gaidīt, ka iekārtu aizdevums tiks pilnīgi atmaksāts (*HelB* faktiski bija atmaksājis tikai 1,8 miljonus EUR, pirms pilsēta norakstīja aizdevumu). Tomēr pat maz ticamajā gadījumā, kad *HelB* turpinātu atmaksāt šo aizdevumu, visus ar to saistītos ieņēmumus vairāk nekā kompensētu iespējamie kapitāla zaudējumi (sk. iepriekšējo apsvērumu). Rezumējot var droši pieņemt, ka pārdošanas scenārija papildu izmaksas, salīdzinot ar faktisko scenāriju, ir 0.

(192) No otras puses, šajā scenārijā pilsēta būtu guvusi ieņēmumus no pārdošanas. Komisijai nav precīzi zināma *HelB* vērtība 2012. gada maijā. Tomēr, lai veiktu novērtējumu, precīza pārdošanas vērtība nav jānosaka. Pietiek pierādīt, ka paredzamie ieņēmumi no pārdošanas būtu lielāki nekā ienesīgums pamata scenārijā, t. i., -8 miljoni EUR (sk. 187. apsvērumu).

(193) Kā norādīts 172. apsvērumā, 2015. gada septembrī *HelB* noteiktā vērtība bija 11,6–25,6 miljoni EUR, un 2015. gada decembrī pilsēta pārdeva *HelB* par 24,2 miljoniem EUR. Komisija norāda, ka *HelB* neto aktīvi, kas atspoguļo uzņēmuma vērtību, 2014. gada decembrī bija par 10,2 miljoniem EUR mazāki nekā 2011. gada decembrī. Arī *HelB* finanšu izredzes pasliktinājās, jo uzņēmums ziņoja par zaudējumiem -7 miljonu EUR apmērā 2014. gadā (par 7,1 miljonu EUR vairāk nekā iepriekšējā gadā) un zaudējumiem -6,1 miljona EUR apmērā 2010. gadā (par 3,3 miljoniem EUR vairāk nekā iepriekšējā gadā). Ņemot to vērā, var pieņemt, ka *HelB* vērtība laikā, kad tika piešķirts 2012. gada kapitāla aizdevums, bija lielāka nekā tad, kad uzņēmums tika pārdots. Jebkurā gadījumā nav nekādu pamatotu šaubu, ka pilsēta varēja cerēt gūt vismaz kaut kādus ieņēmumus no *HelB* pārdošanas 2012. gada maijā. Ar to pietiek, lai secinātu, ka pārdošanas scenārijā paredzamā atdeve ir lielāka nekā faktiskajā aizdevuma piešķiršanas scenārijā. Attiecīgi 2012. gada kapitāla aizdevums nebija atbilstošs tirgum, pat ņemot vērā pilsētas iepriekšējo ekonomisko un finansiālo iesaistīšanos.

(194) Neskarot iepriekšējā apsvērumā izdarīto secinājumu, pat ja 2012. gada kapitāla aizdevums pilsētai bija labākais risinājums (*quod non*), tas joprojām nebūtu bijis atbilstošs tirgum, pamatojoties uz to, ka tas netika piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Pamatojums: saskaņā ar 2008. gada Paziņojumu par atsauces likmi ([44]), kas stājās spēkā 2008. gada 1. jūlijā un tādējādi ir attiecināms uz 2012. gada kapitāla aizdevumu, tirgus procentu likmes aizstājējvērtība standarta aizdevumam, kas 2012. gada maijā tika piešķirts tādam finanšu grūtībās nonākušam uzņēmumam (reitings *CCC* un zemāks) kā *HelB* bez nodrošinājuma, bija 11,67 % (pamatlikme 1,67 % plus 1 000 bāzes punktu liela peļņas norma). Tādējādi tā bija daudz augstāka par faktiski piemēroto procentu likmi 6 %. Faktiski likmes aizstājējvērtībai vajadzētu būt vēl augstākai, lai ņemtu vērā papildu risku, kas saistīts ar kapitāla aizdevuma kvazikapitāla būtību.

(195) Kā novērtēts 174. un 175. apsvērumā, Somijas iesniegto pētījumu par 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu nevar uzskatīt par derīgu pierādījumu, kas raksturo to atbilstību tirgum.

(196) Pamatojoties uz iepriekš minēto, Komisija secina, ka ar 2012. gada kapitāla aizdevumu *HelB* tika sniegta nepamatota ekonomiska priekšrocība. Atbalsta summa ir vienāda ar aizdevuma kopējo summu 177. apsvērumā izklāstīto iemeslu dēļ.

9.4.3. *Secinājums par valsts atbalsta esību*

(197) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka 4. pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē. Atbalsta summa ir vienāda ar aizdevuma kopējo summu jeb 8 miljoniem EUR. Atbalsta piešķiršanas diena ir aizdevuma piešķiršanas diena, proti, 2012. gada 23. maijs.

9.5. **Kopējais secinājums par atbalsta esību**

(198) Ņemot vērā 78.–197. apsvērumā veikto novērtējumu, Komisija secina, ka 1., 2., 3. un 4. pasākums (iekārtu aizdevums un kapitāla aizdevumi) ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē un tā kopsumma ir 54 231 850 EUR.

10. **ATBALSTA SADERĪBA**

(199) Tā kā 1., 2., 3. un 4. pasākums ir valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, Komisijai tagad ir jāizvērtē, vai atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

([44]) Sk. 23. zemsvītras piezīmi.

(200) Saskaņā ar judikatūru dalībvalsts var norādīt iespējamo saderības pamatojumu un pierādīt, ka šādas saderības nosacījumi ir izpildīti ([45]). Tomēr Somija uzskata, ka attiecīgie pasākumi nav uzskatāmi par valsts atbalstu, un tāpēc nav sniegusi saderības pamatojumu.

(201) Komisija tomēr novērtēja atbalsta saderību.

(202) Tā kā *HelB* un tā priekšgājēji darbojas sabiedriskā pasažieru transporta jomā, Komisija vispirms pārbaudīja, vai šajā gadījumā varēja piemērot Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Regulu (EK) Nr. 1370/2007 ([46]). Regulā (EEK) Nr. 1191/69 bija paredzēti noteikumi, kas piemērojami sabiedrisko pakalpojumu saistībām sauszemes transporta jomā, pirms stājās spēkā Regula (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus. Regulā Nr. 1370/2007 ir paredzēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompensācijas maksājumus, kas noteikti līgumos un koncesijās par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, uzskata par saderīgiem ar iekšējo tirgu un atbrīvotiem no iepriekšējas valsts atbalsta paziņošanas. Komisija norāda, ka 2002. gada iekārtu aizdevums un 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevums ir parāda finansēšanas pasākumi, kas tika piešķirti *HelB*, un nekādā gadījumā nav kompensācija par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi. Tāpēc vērtējamie pasākumi neietilpst minēto regulu piemērošanas jomā.

(203) Pēc tam Komisija novērtēja, vai LESD 93. pants ir piemērots saderības pamats. LESD 93. pantā ir ietverti noteikumi par valsts atbalsta saderību transporta koordinācijas un sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildes jomā transporta nozarē, un tas ir *lex specialis* attiecībā uz LESD 106. panta 2. punktu un 107. panta 3. punktu. Saskaņā ar Tiesas nolēmumu minētajā pantā *"tiek atzīts, ka atbalsts pārvadājumiem ir saderīgs ar iekšējo tirgu tikai precīzi formulētos gadījumos, kuri neapdraud (Savienības) vispārējās intereses"* ([47]).

(204) Komisija norāda, ka, lai atbalsts būtu saderīgs, tam ir jābūt vajadzīgam transporta koordinācijai. Lai konkrētu pasākumu varētu uzskatīt par "vajadzīgu" transporta koordinācijai, tam ir jābūt nepieciešamam izvirzītā mērķa sasniegšanai un samērīgam ar šo mērķi. Savā pastāvīgajā lēmumu pieņemšanas praksē Komisija uzskatīja, ka atbalsts transporta koordinēšanai ir saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz 93. pantu, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi: i) atbalsts veicina kopīgu interešu mērķa sasniegšanu; ii) atbalsts ir nepieciešams un tam ir stimulējoša ietekme; iii) atbalsts ir samērīgs; iv) atbalsts vai atbalstītā darbība ir pieejama visiem lietotājiem bez diskriminācijas. Tādējādi, pirmkārt, atbalstam ir jābūt nepieciešamam, lai sasniegtu kopīgu interešu mērķi, un tam ir jābūt stimulējošam, t. i., atbalstam ir jāmaina saņēmēja rīcība tādā veidā, lai tas iesaistītos papildu darbībās, kuras tas neveiktu bez atbalsta vai veiktu ierobežotā apmērā vai citā veidā, kas neveicinātu kopīgu interešu mērķa sasniegšanu. Komisija uzskata, ka 2002. gada iekārtu aizdevumam un 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumam nebija stimulējošas ietekmes, jo šie pasākumi nemainīja *HelB* (vai tā priekšgājēju) rīcību tādā veidā, lai tas iesaistītos papildu darbībās, kuras tas nebūtu veicis bez minētā atbalsta. Ņemot vērā to, ka iepriekš izklāstītie nosacījumi ir kumulatīvi, tas ir pietiekami, lai secinātu, ka vērtējamos pasākumus nevar atzīt par saderīgiem saskaņā ar LESD 93. pantu.

(205) Komisija arī novērtēja, vai LESD 107. panta 2. un 3. punktā paredzētos izņēmumus varētu izmantot, lai novērtētu atbalsta saderību. Komisija uzskata, ka LESD 107. panta 2. punktā paredzētie izņēmumi (atbalsts, kas piešķirts atsevišķiem patērētājiem, atbalsts dabas katastrofu vai ārkārtas apstākļu radīto zaudējumu atlīdzināšanai, atbalsts, kas piešķirts dažu apgabalu, kurus skārusi Vācijas sadalīšana, ekonomikai) nepārprotami nav piemērojami. Tas pats secinājums attiecas uz izņēmumiem, kas paredzēti LESD 107. panta 3. punkta d) un e) apakšpunktā (atbalsts kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanai un atbalsts, kas noteikts ar Padomes lēmumu). Tāpat nav attiecināms arī izņēmums, kas paredzēts LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā attiecībā uz konkrētiem apgabaliem vai nozarēm.

([45]) Tiesas 1993. gada 28. aprīļa spriedums Itālija/Komisija, C-364/90, ECLI:EU:C:1993:157, 20. punkts.

([46]) Padomes Regula (EEK) Nr. 1191/69 (1969. gada 26. jūnijs) par dalībvalstu darbību sakarā ar saistībām, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem, dzelzceļa pārvadājumu, autopārvadājumu un iekšējo ūdensceļu pārvadājumu nozarē (OV L 156, 28.6.1969., 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1370/2007 (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 (OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.).

([47]) Sk. Tiesas 1978. gada 12. oktobra spriedumu Komisija/Beļģija, C-156/77, ECLI:EU:C:1978:180, 10. punkts.

(206) Komisija arī ir novērtējusi, vai kāds no attiecīgajiem pasākumiem varētu būt saderīgs, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu saskaņā ar krīzes noteikumiem, kas ietverti valsts atbalsta pasākumu pagaidu shēmā, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos ([48]). Pirmkārt, Komisija norāda, ka vērtējamais atbalsts, šķiet, nav piešķirts, lai veicinātu piekļuvi finansējumam finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos. Somija neapgalvo, ka *HelB* nevarēja piesaistīt finansējumu finanšu un ekonomiskās krīzes ietekmes dēļ. Jebkurā gadījumā pagaidu shēma bija piemērojama no 2008. gada 17. decembra līdz 2011. gada 31. decembrim. To piemēroja *de minimis* atbalstam un atbalstam garantiju un subsidētas procentu likmes veidā, atbalstam vidi saudzējošu preču ražošanai un riska kapitāla pasākumiem. No aizdevumiem pagaidu shēmas piemērošanas laikā tika piešķirts tikai 2011. gada kapitāla aizdevums. Tomēr no 2011. gada 1. janvāra subsidētie aizdevumi grūtībās nonākušiem uzņēmumiem tika izslēgti no pagaidu shēmas piemērošanas jomas. Laikā, kad *HelB* saņēma 2011. gada kapitāla aizdevumu, *HelB* tika uzskatīts par grūtībās nonākušu uzņēmumu (sk. 153. apsvērumu). Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka pagaidu shēma nav piemērojama attiecīgajam atbalstam.

(207) LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka valsts atbalsts ir pieļaujams, ja tas piešķirts, lai veicinātu konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, un ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm. To piemērojot, Komisija 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēs ([49]) un 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēs ([50]) (piemērojamas novērtējamajiem pasākumiem) ir noteikusi kritērijus, ko tā ievēros, novērtējot glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu. Tādēļ, lai novērtētu saderību ar iekšējo tirgu, ir jāpārbauda, vai ir ievēroti šajās pamatnostādnēs paredzētie nosacījumi. Ņemot vērā *HKL Bussiliikenne*, *STA* un *HelB* finanšu stāvokli un attiecīgo pasākumu veidu (paredzēti, lai nodrošinātu saņēmēja ekonomisko dzīvotspēju), Komisija uzskata, ka ir lietderīgi novērtēt attiecīgo atbalstu, pamatojoties uz piemērojamajām glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm.

(208) Saskaņā gan ar 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm, gan 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu var saņemt tikai grūtībās nonākuši uzņēmumi. Kā noteikts 105. apsvērumā, atsaucoties uz 2002. gada iekārtu aizdevumu, laikā, kad tika piešķirts atbalsts, *HKL Bussiliikenne* nebija grūtībās nonācis uzņēmums saskaņā ar 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm. Arī *HelB* nebija grūtībās nonācis uzņēmums saskaņā ar 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm laikā, kad tika piešķirts 2005. gada kapitāla aizdevums, jo tas bija tikko izveidots un tam nebija savu finanšu rezultātu līdz 2005. gadam. Turklāt saskaņā ar 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 12. punktu jaunam uzņēmumam nav tiesību uz glābšanas vai pārstrukturēšanas atbalstu, pat ja tā sākotnējais finanšu stāvoklis ir nestabils. Tas attiecas uz gadījumiem, kad, piemēram, jauns uzņēmums rodas pēc kāda iepriekš pastāvējuša uzņēmuma likvidācijas vai jauns uzņēmums vienkārši pārņem šāda uzņēmuma aktīvus. Uzņēmumu principā uzskata par jaunizveidotu pirmos trīs gadus pēc tā darbības sākšanas attiecīgajā jomā. Tikai pēc šā perioda uzņēmums ir tiesīgs saņemt glābšanas vai pārstrukturēšanas atbalstu, ja: a) tas uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu nozīmē un b) tas nav lielākas uzņēmumu grupas daļa; izņemot īpašos apstākļos, kas paredzēti glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēs. Tāpēc *HelB* nebija tiesīgs saņemt glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu laikposmā no 2005. līdz 2007. gadam, t. i., pirmajos trīs *HelB* darbības gados. Attiecībā uz 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu *HelB* vismaz kopš 2009. gada bija uzskatāms par grūtībās nonākušu uzņēmumu saskaņā ar 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 10. punktu (sk. 153. apsvērumu) un šajā periodā bija tiesīgs saņemt glābšanas vai pārstrukturēšanas atbalstu.

(209) Tomēr Komisija norāda, ka 1999. gada un 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 3.1. sadaļā paredzētie glābšanas atbalsta nosacījumi nav izpildīti attiecībā uz nevienu no vērtējamajiem pasākumiem. Attiecīgie pasākumi, izņemot 2002. gada iekārtu aizdevumu, nebija likviditātes atbalsts aizdevuma garantiju vai aizdevumu veidā. Proti, kapitāla aizdevumi nebija standarta banku aizdevumi, bet kvazikapitāla instrumenti. Turklāt neviens no vērtējamajiem pasākumiem nebeidzās, vēlākais, sešus mēnešus pēc pirmā maksājuma uzņēmumam un tie netika

([48]) Komisijas Paziņojums – Valsts atbalsta pasākumu Savienības pagaidu shēma, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos (OV C 16, 22.1.2009., 1. lpp.), grozīts 2009. gada 25. februārī (OV C 83, 7.4.2009., 1. lpp.), 2009. gada 28. oktobrī (OV C 261, 31.10.2009., 2. lpp.) un 2009. gada 8. decembrī (OV C 303, 15.12.2009., 6. lpp.). Pagaidu shēma, ko sākotnēji piemēroja līdz 2010. gada beigām, vēlāk tika pagarināta, un tās termiņš beidzās 2011. gada 31. decembrī (OV C 6, 11.1.2011., 5. lpp.).

([49]) Sk. 12. zemsvītras piezīmi.

([50]) Sk. 9. zemsvītras piezīmi.

veikti nopietnu sociālo grūtību dēļ. Visbeidzot, tos nepapildināja Somijas apņemšanās paziņot Komisijai pārstrukturēšanas plānu vai likvidācijas plānu, kā noteikts 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 25. punkta c) apakšpunktā un 1999. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 23. punkta d) apakšpunktā.

(210) Komisija secina, ka Somija nav paziņojusi Komisijai par visiem attiecīgajiem pasākumiem kā par pārstrukturēšanas atbalstu, kā noteikts 1999. gada un 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu 3.2. sadaļā. Saskaņā ar 1999. gada un 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādnēm pārstrukturēšanas atbalsta piešķiršana ir jāveic ar nosacījumu, ka tiks īstenots pārstrukturēšanas plāns, kas ir jāapstiprina Komisijai attiecībā uz visiem individuālā atbalsta gadījumiem. Somija neiesniedza nevienu pārstrukturēšanas plānu. Tā arī nepierādīja, ka ir izpildīts kāds no nepieciešamajiem šāda atbalsta saderības nosacījumiem (ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošana, kompensācijas pasākumi, pašu ieguldījums utt.). Tāpēc Komisija secina, ka atbalsts neatbilst 1999. gada un 2004. gada glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņu saderības nosacījumiem.

Secinājums par atbalsta saderību

(211) Attiecīgi Komisija secina, ka 198. apsvērumā minētais valsts atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

11. **SAIMNIECISKĀ PĒCTECĪBA**

(212) Saskaņā ar Līgumu un iedibināto judikatūru, ja Komisija ir konstatējusi, ka atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, tai ir tiesības lemt par to, ka attiecīgajai dalībvalstij šāds atbalsts ir jāizbeidz vai jāmaina ([51]). Tāpat Tiesas iedibinātajā judikatūrā ir noteikts, ka ar Komisijas lēmumu dalībvalstij uzliktais pienākums izbeigt atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu, ir paredzēts iepriekšējā stāvokļa atjaunošanai.

(213) Šajā kontekstā Tiesa ir noteikusi, ka mērķis ir sasniegts, ja saņēmējs ir atmaksājis nesaderīga atbalsta veidā piešķirtās summas, tādējādi zaudējot priekšrocību, kas tam ir bijusi pār tā konkurentiem tirgū, un ir atjaunots stāvoklis, kāds bija pirms atbalsta maksājuma ([52]).

(214) Turklāt saskaņā ar judikatūru ([53]) atgūšanas pienākumu var paplašināt uz jaunu uzņēmumu, kam attiecīgais uzņēmums ir nodevis vai pārdevis savu aktīvu daļu, un šāda nodošanas vai pārdošanas struktūra ietver secinājumu, ka starp abiem uzņēmumiem pastāv saimnieciskā pēctecība.

(215) Kā norādīts 45.–49. apsvērumā, pēc oficiālās procedūras sākšanas *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota privātam autobusu operatoram *Viikin Linja Oy* (daļa no *KAG*), kas pēc tam mainīja savu nosaukumu uz "*Helsingin Bussiliikenne*", tādējādi kļūstot par jauno *HelB*.

(216) Tāpēc, lai noteiktu, no kura uzņēmuma atgūt *HelB* piešķirto nesaderīgo atbalstu, Komisijai ir jānovērtē, vai pastāv saimnieciskā pēctecība starp veco *HelB* (tagad *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*) un jauno *HelB* (*KAG daļu*). Ja starp abiem uzņēmumiem tiek konstatēta saimnieciskā pēctecība, atbalsts, ciktāl tas nav atgūts no vecā *HelB*, ir jāatgūst no jaunā *HelB* (*KAG daļas*).

([51]) Sk. Tiesas 1973. gada 12. jūlija spriedumu Komisija/Vācija, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13. punkts.
([52]) Sk. Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedumu Beļģija/Komisija, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64. un 65. punkts.
([53]) Sk. Vispārējās tiesas 2012. gada 28. marta spriedumu *Ryanair*/Komisija, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, 155. punkts.

(217) Saskaņā ar multivides judikatūru ([54]) un Komisijas praksi ([55]) saimniecisko pēctecību starp atbalsta saņēmēju un uzņēmumu, kuram tika nodoti tā aktīvi, nosaka, pamatojoties uz vairākiem rādītājiem. Var ņemt vērā šādus faktorus: i) nodošanas priekšmets (aktīvi un saistības, darbaspēka uzturēšana, aktīvu kopums); ii) nodošanas cena; iii) iegūstošā uzņēmuma un sākotnējā uzņēmuma akcionāru vai īpašnieku identitāte; iv) pārdošanas laiks (pēc izmeklēšanas sākšanas, oficiālās izmeklēšanas procedūras sākšanas vai galīgā lēmuma pieņemšanas); v) darījuma ekonomiskais pamatojums ([56]).

(218) Tā kā vecā *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota jaunajam *HelB*, Komisija, pamatojoties uz iepriekš minētajiem kritērijiem, analizēs, vai pastāv saimnieciskā pēctecība starp veco *HelB* (tagad *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*) un jauno *HelB* (KAG daļu), kas iegādājās vecā *HelB* uzņēmējdarbību.

11.1. **Darījuma tvērums**

(219) Komisija atgādina, ka, lai nepieļautu saimniecisko pēctecību, nodotās uzņēmējdarbības aktīviem un citiem elementiem ir jābūt tikai daļai no iepriekšējā uzņēmuma vai tā darbības. Jo lielāka ir sākotnējās uzņēmējdarbības daļa, kas tiek nodota jaunajai vienībai, jo lielāka iespēja, ka saimnieciskā darbība, kas saistīta ar šiem aktīviem, turpina gūt labumu no nesaderīgā atbalsta ([57]).

(220) Lai gan Somija apgalvo, ka darījums bija "darījums ar aktīviem", darījuma nosacījumi patiesībā norāda, ka *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota kā funkcionējošs uzņēmums. Kā norādīts 47. un 48. apsvērumā, darījuma tvērumā ir visi aktīvi, kas nepieciešami uzņēmējdarbībai (ieskaitot parāda maksājumus par *HelB* jauniegūto autobusu parku), visi 918 darbinieki ([58]), zīmols "*Helsingin Bussiliikenne Oy*" un visi līgumi un attiecīgās saistības (ieskaitot līgumus par transporta pakalpojumiem un depo iekārtu apakšnomu, izņemot 2002. gada iekārtu aizdevumu un 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu).

(221) Turklāt *HelB* un *Viikin Linja Oy* 2015. gada 14. decembra pārdošanas līguma 2.2. pantā ir skaidri minēts, ka saskaņā ar šo līgumu *HelB* uzņēmējdarbība tiek nodota kā funkcionējošs uzņēmums, savukārt šā pārdošanas līguma 2.3. pantā ir noteikts, ka pārdošana ietver visus aktīvus, visus līgumus un saistības, kas nepieciešami *HelB* uzņēmējdarbības turpināšanai.

(222) Tāpēc attiecībā uz darījuma tvērumu jaunais *HelB* faktiski ir pārņēmis visu vecā *HelB* saimniecisko darbību, kā arī visus saistītos aktīvus, tiesības un pienākumus. Tāpēc jaunais *HelB* vienkārši turpina vecā *HelB* saimniecisko darbību ar būtībā tādu pašu darbības jomu, kāda tā bija pirms darījuma.

(223) Turklāt Komisija norāda, ka *HelB* uzņēmējdarbības pārdošana neattiecās uz *HelB* nesamaksātajām saistībām, kuru pamatā ir 2002. gada iekārtu aizdevums un 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevums, kuru summa bija apmēram 54 miljoni EUR (ar uzkrātajiem procentiem) ([59]).

([54]) Tiesas 2003. gada 8. maija spriedums Itālija un *SIM2 Multimedia SpA*/Komisija, apvienotās lietas C-328/99 un C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252.

([55]) Komisijas 2008. gada 17. septembra lēmums lietās N 321/2008, N 322/2008 un N 323/2008, ko īstenojusi Grieķija – *Vente de ceples d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services actifs d'Olympic* (OV C 18, 23.1.2010., 9. lpp.); Komisijas 2008. gada 12. novembra lēmums lietā N 510/2008, ko īstenojusi Itālija – *Alitalia* aktīvu pārdošana (OV C 46, 25.2.2009., 6. lpp.); Komisijas 2012. gada 4. aprīļa lēmums lietā SA.34547, ko īstenojusi Francija – *Reprise de actifs du groupe SERNAM dans le garde de son redressement judiciaire* (OV C 305, 10.10.2012., 10. lpp.).

([56]) Šo rādītāju kopumu pirmo reizi apstiprināja Vispārējā tiesa 2012. gada 28. marta spriedumā *Ryanair*/Komisija (Vispārējās tiesas 2012. gada 28. marta spriedums *Ryanair*/Komisija, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, 155. punkts), ar kuru tika apstiprināts *Alitalia* lēmums.

([57]) Sk., piem., Komisijas 2014. gada 15. oktobra Lēmumu (ES) 2015/1826 par valsts atbalstu SA.33797 – (2013/C) (*ex* 2013/NN) (*ex* 2011/CP), ko Slovākija sniegusi *NCHZ* (OV L 269, 15.10.2015., 71. lpp.), 149. punkts.

([58]) Darbinieki netika atlaisti un pēc tam atkal pieņemti darbā jaunajā *HelB*, tā vietā viņu darba līgumi tika vienkārši nodoti jaunajam *HelB* saskaņā ar pārdošanas līguma 2.6. punktu.

([59]) Pilsēta 2016. gada 13. janvārī atbrīvoja veco *HelB* no pienākuma atmaksāt 2002. gada iekārtu aizdevumu, un 2015. gada 11. decembrī, t. i., dažas dienas pirms uzņēmējdarbības pārdošanas, kapitāla aizdevumi tika pārvērsti vecā *HelB* kapitālā.

(224) Turklāt Somija skaidri atzina, ka vecajam *HelB* nebija aktīvu, izņemot summas darījuma kontā un summas, kas ir jāsaņem saskaņā ar pārdošanas līguma atgūšanas mehānismu (sk. 46. apsvērumu), un, ja atgūšanas summa būtu lielāka par darījuma summu un summām, kas ir jāsaņem saskaņā ar atgūšanas mehānismu, praktiski tas izraisītu vecā *HelB* maksātnespējas procesu.

(225) Komisija uzskata, ka šāds plāns atstāt veco *HelB* kā "tukšu čaulu" ar saistībām aptuveni 54 miljonu EUR apmērā, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz pārdošanas cenu, un bez aktīviem šo saistību segšanai skaidri parāda Somijas mēģinājumu apiet atgūšanas pienākumu un norāda uz saimniecisko pēctecību starp veco un jauno *HelB*.

11.2. **Nodošanas cena**

(226) Kā minēts 45. apsvērumā, *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota bez konkursa, un tas parasti norāda, ka pārdošanas cena neataino tirgus cenu.

(227) Saskaņā ar Somijas iestāžu sniegto informāciju vairāki vietējie un ārvalstu sabiedriskā transporta operatori ([60]) tika uzrunāti saistībā ar *HelB* uzņēmējdarbības pārdošanu un vienīgais piedāvājums bija privāta autobusu operatora *Viikin Linja Oy* piedāvājums 24 210 193 EUR apmērā (sk. 46. apsvērumu).

(228) Tomēr vienkārša, juridiski nesaistoša ieguldījumu memoranda nosūtīšanu iespējamiem pircējiem, kurus ir izvēlējies pats pārdevējs, nevar pielīdzināt atklātai izsoles procedūrai, ko sāk ar publisku paziņojumu. Ja neoficiāli tiek izvēlēti šāda uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu adresāti, pastāv liela varbūtība, ka konkrēti iespējamie pircēji, kas vēlas maksāt augstāku cenu, netiks uzrunāti. Turklāt pārdošana, izmantojot konkursa procedūru, nodrošina procesa objektivitāti un pārredzamību, ko var viegli apdraudēt subjektīva "aptaujas" tipa procedūra, kuru organizēja Helsinku pilsēta.

(229) Somijas iestādes arī apgalvo, ka cena, kas saņemta par *HelB* uzņēmējdarbības pārdošanu, bija tirgus cena, pamatojoties uz *ex ante* novērtējumu ([61]), ko pilsēta pasūtīja no neatkarīga uzņēmuma *Inspira Oy*. *Inspira Oy* izmantoja trīs dažādas novērtēšanas metodes, proti, i) diskontēto naudas plūsmu metodi, saskaņā ar kuru noteiktā *HelB* tirgus vērtība ir 11,6–17,6 miljoni EUR, ii) salīdzināmo darījumu reizināšanas metodi, saskaņā ar kuru iegūtā aplēse ir 22,1 miljons EUR (pamatojoties uz *HelB EBITDA* 2014. gadā) ([62]) vai 23,2 miljoni EUR (pamatojoties uz *HelB EBITDA* 2015. gadā) ([63]) un iii) aktīvu patiesās vērtības metodi, saskaņā ar kuru *HelB* uzņēmējdarbības aplēstā tirgus vērtība ir 25,6 miljoni EUR.

(230) Somija arī apgalvo, ka, pat neņemot vērā darījuma kontā bloķēto summu un atgūšanas mehānismu (sk. 46. apsvērumu), pārdošanas cena bija tuvāk vērtēšanas diapazona augstākajai robežai.

(231) Komisija pārskatīja novērtējumu un secināja, ka tajā ir trūkumi, kas izkropļo *HelB* uzņēmējdarbības aplēsto tirgus vērtību. Komisija norāda, ka pats uzņēmums *Inspira Oy* minēto novērtējumu raksturo kā "aptuvenu aplēsi, lai noteiktu pārdošanas cenas apmēru".

(232) Izmantojot pirmo metodi (diskontētās naudas plūsmas), vērtētājs aplūkoja divus scenārijus. Pirmajā scenārijā, kura pamatā ir vadības prognozes, tiek pieņemts stabils 2 % pieaugums atlikušajā periodā un tiek noteikta uzņēmuma vērtība 17,6 miljoni EUR. Otrajā scenārijā, kura pamatā ir tikai pašreizējie līgumi, tiek pieņemts, ka pēc 2022. gada uzņēmums neradīs nekādas naudas plūsmas un tādējādi uzņēmuma vērtība būs 11,6 miljoni EUR.

(233) Komisija uzskata, ka pieņēmums, kas ir otrā scenārija pamatā, proti, ka uzņēmums neradīs nekādas naudas plūsmas pēc 2022. gada, varētu būt bijis pārāk pesimistisks. Ņemot vērā to, ka pircējs nebūtu pārņēmis iekārtu aizdevumu un kapitāla aizdevumus (apmēram 54 miljonu EUR apmērā, ieskaitot uzkrātos procentus), nevajadzētu izslēgt iespēju, ka ilgākā laikposmā varētu rasties dažas pozitīvas naudas plūsmas. Tas neskar kapitāla aizdevumu novērtējumu šajā lēmumā, kas tika pieņemts, pieņemot, ka aizdevumi paliek *HelB* bilancē. Attiecīgi tādā gadījumā naudas plūsmas būtu pieejamas ieguldītājam tikai pēc aizdevumu atmaksas.

([60]) Somija apgalvo, ka ieguldījumu memorands par *HelB* uzņēmējdarbību tika nosūtīts deviņiem uzņēmumiem, tostarp sūdzības iesniedzējiem.

([61]) Projekts *Viima*, 2015. gada 21. septembra paskaidrojuma raksts par pārdošanas cenu, iesniegts kā IX25 pielikums Somijas 2016. gada 23. jūnija atbildē.

([62]) 19,6 miljoni EUR, ja izmanto biržu sarakstos iekļauto uzņēmumu reizinājumus.

([63]) 20,6 miljoni EUR, ja izmanto biržu sarakstos iekļauto uzņēmumu reizinājumus.

(234) Turklāt Komisija norāda, ka abos scenārijos *HelB* vidējās svērtās kapitāla izmaksas (VSKI), kas tika izmantotas kā diskonta likme, bija 7,3 %. Pamatojoties uz novērtējumu, šī likme tika noteikta, VSKI pašu kapitāla daļas izmaksām pieskaitot 5 % nelikviditātes prēmiju. Lai gan nelikviditātes prēmiju patiešām izmanto uzņēmumu vērtējumos, Somija nav pamatojusi, kāpēc būtu uzskatāms, ka 5 % ir pamatoti. Tieši pretēji, Somija atzina, ka tai ir pilnīga rīcības brīvība ([64]). Tas, iespējams, arī ir izkropļojis aprēķināto tirgus vērtību.

(235) Izmantojot otro metodi (salīdzināmo darījumu reizināšanas metode), novērtējuma aprēķinos tika izmantota vecā *HelB EBITDA* par 2014. un 2015. gadu un netika ņemts vērā tas, ka *HelB* tika pārdots.

(236) Komisija uzskata, ka uzņēmuma vērtēšanā būtu jāņem vērā *HelB* paredzētā *EBITDA*, nevis vēsturiskā *EBITDA*. Ja būtu ņemta vērā paredzamā *EBITDA*, kas izmantota saskaņā ar pirmo novērtēšanas metodi, ja visi pārējie faktori būtu nemainīgi, uzņēmuma tirgus vērtība būtu palielinājusies no 22,1–23,2 miljoniem EUR līdz apmēram 36 miljoniem EUR.

(237) Attiecībā uz trešo metodi (aktīvu patiesā vērtība) Komisija norāda, ka 2015. gada 31. augustā autobusu uzskaites vērtība (kas veido apmēram 95 % no *HelB* kopējiem pamatlīdzekļiem) ([65]) bija 42,6 miljoni EUR. No šiem 42,6 miljoniem EUR apmēram 32,7 miljoni EUR bija saistīti ar autobusiem, kas iegādāti pirms 2015. gada, un apmēram 9,9 miljoni EUR bija saistīti ar jaunajiem 2015. gadā iegādātajiem *EURO* 6 klases autobusiem. Novērtējumā tika ņemti vērā arī papildu 3,4 miljoni EUR, kas saistīti ar autobusiem, kurus bija paredzēts iegādāties 2015. gada rudenī.

(238) Vecāko autobusu patiesā vērtība tika aprēķināta, pamatojoties uz diskonta koeficientu 50 %, kas tika piemērota to neto uzskaites vērtībai (t. i., pēc nolietojuma). 50 % likme ir patvaļīga, un to izskaidro sliktais autobusu parka sekundārais tirgus Somijā un attiecīgo autobusu vecums (vidēji 7,3 gadi). Jauno autobusu (ieskaitot autobusus, ko bija plānots iegādāties 2015. gada rudenī) patiesā vērtība tika aprēķināta, pamatojoties uz diskonta koeficientu 30 %, kas tika piemērots to neto uzskaites vērtībai.

(239) Komisija uzskata, ka 30 % diskonta koeficients, kas tika piemērots jauno autobusu, kuru vecums bija mazāks par gadu, uzskaites vērtībai, varētu būt pārāk augsts, un tas ir vēl acīmredzamāk attiecībā uz autobusiem, kurus vēl vajadzēja iegādāties. Komisija arī uzskata, ka 50 % diskonta koeficients vecākiem autobusiem arī šķiet pārāk augsts, ņemot vērā to, ka to uzskaites vērtībā jau ir ņemts vērā nolietojums. Salīdzinājumam – ja jaunajiem autobusiem būtu piemērots 10 % diskonta koeficients un vecākiem autobusiem 30 % diskonta koeficients, uzņēmuma paredzamā vērtība būtu palielinājusies no 25,6 miljoniem EUR līdz apmēram 35 miljoniem EUR.

(240) Turklāt pārdošanas darījuma dokumentos bija paredzēts, ka vecais *HelB* pilnībā atlīdzina jaunajam *HelB* visas valsts atbalsta atgūšanas prasības (sk. 46. apsvērumu). No saimnieciskā viedokļa šāda atlīdzināšana samazina pircēja uzņēmējdarbības risku, jo tā faktiski ir apdrošināšana pret iespējamām saistībām. Būtībā tas pircējam dod papildu labumu un tāpēc tas ir jāiekļauj pārdošanas cenā. Tomēr *Inspira Oy* veiktajā novērtējumā, nosakot pārdošanas cenu, netika ņemta vērā šī atlīdzība.

(241) Šā dokumenta 231.–240. apsvērumā minēto iemeslu dēļ Komisija uzskata, ka Somijas iesniegtais novērtējums precīzi neatspoguļo *HelB* tirgus vērtību. Tas apvienojumā ar atklāta, pārredzama, nediskriminējoša un beznosacījumu konkursa neesību ļauj Komisijai secināt, ka cena, ko pircējs samaksāja par *HelB* uzņēmējdarbību, precīzi neatspoguļo tirgus cenu.

11.3. **Īpašnieku identitāte**

(242) Komisija norāda, ka Helsinku pilsēta pārdeva *HelB* uzņēmējdarbību privātajam autobusu operatoram *Viikin Linja Oy*, kas nekādā veidā nav saistīts ar pilsētu.

([64]) Somijas 2017. gada 13. janvārī iesniegtā informācija.
([65]) Somijas 2017. gada 13. janvārī iesniegtā informācija.

(243) Tāpēc, tā kā nav pierādījumu par pretējo, Komisija secina, ka nav nekādas saiknes starp sākotnējiem un jaunajiem – *Viikin Linja Oy* nodotās *HelB* uzņēmējdarbības – īpašniekiem.

11.4. **Darījuma laiks**

(244) Komisija norāda, ka darījumu nedrīkst veikt tā, lai izvairītos no valsts atbalsta atgūšanas un tādējādi nākotnē apietu negatīvu Komisijas lēmumu ([66]).

(245) *HelB* uzņēmējdarbības pārdošana tika sākta 2015. gada aprīlī, t. i., gandrīz tūlīt pēc tam, kad Komisija bija sākusi oficiālo izmeklēšanas procedūru un informējusi Somiju par lēmumu par procedūras sākšanu.

(246) Tāpēc Somijas valsts, kā arī Helsinku pilsēta labi apzinājās iespēju, ka attiecīgie pasākumi varētu būt nelikumīgs un nesaderīgs atbalsts, kas, iespējams, būs jāatgūst.

(247) Turklāt Komisijas izmeklēšana šajā valsts atbalsta lietā ir pat minēta kā viens no pārdošanas motīviem ([67]), un nauda tika iemaksāta darījuma kontā kā nodrošinājums gadījumam, ja Komisija pieņemtu negatīvu lēmumu par atgūšanu attiecībā uz jauno *HelB*.

(248) Tāpēc Komisija uzskata, ka *HelB* uzņēmējdarbības pārdošanas laiks un iepriekšminētie apstākļi skaidri apliecina, ka *HelB* uzņēmējdarbības pārdošana tika interpretēta tā, lai izvairītos no iespējamā negatīvā Komisijas lēmuma sekām.

11.5. **Darījuma ekonomiskais pamatojums**

(249) Kad Komisija vērtē darījuma ekonomiskā pamatojuma kritēriju, tā pārbauda, vai aktīvu ieguvējs tos izmanto tāpat kā pārdevējs, vai arī tieši pretēji – integrē aktīvus savā komerciālajā stratēģijā un tādējādi īsteno sinerģijas, kas attaisno tā interesi iegādāties šos aktīvus ([68]).

(250) Šajā gadījumā pircējs iegādājās visus aktīvus, kas vajadzīgi vecā *HelB* kā funkcionējoša uzņēmuma darbības turpināšanai, kā arī pārņēma visus vecā *HelB* darbiniekus un attiecīgās tiesības un pienākumus (izņemot 2002. gada iekārtu aizdevumu, kā arī 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu). Turklāt pārdošanas līgumā ir skaidri noteikts, ka tika pārdots funkcionējošs uzņēmums.

(251) Kā minēts 23. un 25. apsvērumā, *Viikin Linja Oy* bija *Nobina AB* konkurents un darbojās tajā pašā tirgū, kurā darbojās arī vecais *HelB*. Pēc tam, kad pircējs *Viikin Linja Oy* nopirka vecā *HelB* uzņēmējdarbību, tas mainīja savu nosaukumu uz *HelB* un kļuva par jauno *HelB*, kas ir *KAG daļa*. Tas liecina, ka jaunais *HelB* plānoja turpināt vecā *HelB* uzņēmējdarbību bez lielām pārmaiņām, ar vieniem un tiem pašiem autobusiem tajos pašos maršrutos un pat izmantojot tādu pašu krāsu ([69]).

(252) Attiecīgi Komisija uzskata, ka jaunais *HelB* vienkārši turpina vecā *HelB* uzņēmējdarbību un izmanto vecā *HelB* aktīvus tāpat, kā to darīja vecais *HelB*.

11.6. **Secinājums par saimniecisko pēctecību starp veco un jauno *HelB***

(253) Tāpēc Komisija secina, ka vienīgās izmaiņas, ko izraisīja *HelB* uzņēmējdarbības pārdošana, attiecas uz juridisko personu, kurai pieder jaunais *HelB*. Vecā *HelB* uzņēmējdarbība tika pārdota pēc tam, kad Komisija sāka oficiālo izmeklēšanas procedūru, un tā tika pārdota kā funkcionējošs uzņēmums, nododot jaunajam *HelB* visus darbiniekus, aktīvus un līgumus. Turklāt jaunais *HelB* turpina vecā *HelB* uzņēmējdarbību un izmanto vecā *HelB* aktīvus tāpat, kā to darīja *HelB*.

([66]) Komisijas Lēmums (ES) 2015/1587 (2015. gada 7. maijs) par valsts atbalstu SA.35546 (2013/C) (*ex* 2012/NN), ko Portugāle piešķīra *Estaleiros Navais de Viana do Castelo S.A.* (OV L 250, 25.9.2015., 208. lpp.), 165. punkts, un Komisijas Lēmums 2011/97/EK (2005. gada 14. septembris) par valsts atbalsta pasākumu C 11/04 (*ex* NN 4/03) – *Olympic Airways* – pārstrukturēšana un privatizācija (OV L 45, 18.2.2011., 1. lpp.), 178.–183. punkts.

([67]) Projekts *Viima*, paskaidrojuma raksts par pārdošanas cenu, 2015. gada 21. septembris.

([68]) Sk., piem., Komisijas 2014. gada 15. oktobra Lēmumu (ES) 2015/1826 par valsts atbalstu SA.33797 – (2013/C) (*ex* 2013/NN) (*ex* 2011/CP), ko Slovākija sniegusi *NCHZ* (OV L 269, 15.10.2015., 71. lpp.), 163. punkts.

([69]) http://svenska.yle.fi/artikel/2015/10/21/helsingforsfullmaktige-godkande-forsaljning-av-bussbolag, pēdējo reizi aplūkots 12.10.2017.

(254) Turklāt Komisija secina, ka *HelB* pārdošana tika organizēta, lai apietu atgūšanas pienākumu, atstājot 2002. gada iekārtu aizdevumu, kā arī 2005., 2011. un 2012. gada kapitāla aizdevumu vecā *HelB* "tukšajā čaulā" bez aktīviem, lai segtu minētos aizdevumus.

(255) Visbeidzot, cena, kas tika samaksāta par *HelB* uzņēmējdarbību, precīzi neatspoguļo tirgus cenu, jo pārdošana netika organizēta, izmantojot konkursa procedūru, un Somijas iesniegtajā novērtējumā bija trūkumi. Pat ja *HelB* uzņēmējdarbības pārdošanas cena atbilda tirgus cenai (*quod non*), ar to vien nepietiek, lai izslēgtu saimniecisko pēctecību, jo tirgus cena ir tikai viens no faktoriem, kas ir jāņem vērā (sk. 217. apsvērumu), savukārt citi rādītāji nepārprotami liecina par to, ka pastāv saimnieciskā pēctecība starp veco un jauno *HelB*.

(256) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka starp veco *HelB*, kas šobrīd tiek dēvēts par *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy* (sk. 47. apsvērumu), un jauno *HelB* pastāv saimnieciskā pēctecība.

(257) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka priekšrocība, ko Somija piešķīra vecajam *HelB*, ir nelikumīgs un nesaderīgs valsts atbalsts un ka šā nesaderīgā, vecajam *HelB* piešķirtā valsts atbalsta atgūšana ir jāattiecina arī uz jauno uzņēmējdarbības īpašnieku – jauno *HelB*. Patiešām, pastāvīgi darbojoties tirgū, jaunais *HelB* turpina gūt labumu no valsts atbalsta, ko saņēma vecā *HelB* saimnieciskā darbība, un tādējādi turpina izkropļot tirgu.

12. **ATGŪŠANA**

(258) Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Savienības tiesu iedibināto judikatūru Komisijas kompetences jomā ir lēmums par to, ka attiecīgajai valstij ir jāmaina vai jāatceļ atbalsts, par kuru Komisija ir secinājusi, ka tas ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu ([70]). Arī Savienības tiesas ir pastāvīgi lēmušas, ka dalībvalsts pienākums atcelt atbalstu, ko Komisija uzskata par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, ir noteikts tādēļ, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli ([71]).

(259) Šajā saistībā Savienības tiesas ir noteikušas, ka minētais mērķis ir sasniegts, ja saņēmējs ir atmaksājis nelikumīgā atbalsta summas un tādējādi zaudējis priekšrocību, kas tam bijusi tirgū attiecībā pret konkurentiem, un ir atjaunots stāvoklis, kāds bijis pirms atbalsta piešķiršanas ([72]).

(260) Saskaņā ar judikatūru Padomes Regulas (ES) 2015/1589 ([73]) 16. panta 1. punktā ir noteikts, ka tad, "kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja".

(261) Tādējādi, ņemot vērā to, ka pārbaudāmie pasākumi tika īstenoti, pārkāpjot Līguma 108. panta 3. punktu, un ir uzskatāmi par nelikumīgu un nesaderīgu atbalstu, tos atgūst, lai atjaunotu stāvokli, kāds bija tirgū pirms šo pasākumu piešķiršanas. Atgūšana attiecas uz laiku no dienas, kad atbalsts tika nodots saņēmēja rīcībā, līdz faktiskai atgūšanai. Atgūstamajā summā iekļauj procentus līdz faktiskai atgūšanai.

12.1. **1. pasākums – 2002. gada iekārtu aizdevums**

(262) Atgūstamā atbalsta apmērs ir vienāds ar summu, ko veido:

(1) starpība starp a) nesamaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz tirgum atbilstošu 12 mēnešu *EURIBOR* procentu likmi plus peļņas normu 400 bāzes punktu apmērā (laikposmā no 2002. gada 24. maija līdz 2012. gada 23. maijam) un 1 000 bāzes punktu apmērā (laikposmā no 2012. gada 24. maija līdz 2016. gada 13. janvārim), un b) samaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz 12 mēnešu *EURIBOR* faktisko procentu likmi plus peļņas normu 5 bāzes punktu apmērā; un

(2) neatmaksātā aizdevuma pamatsumma 10,7 miljonu EUR apmērā.

([70]) Sk. Tiesas 1973. gada 12. jūlija spriedumu Komisija/Vācija, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13. punkts.
([71]) Sk. Tiesas 1990. gada 21. marta spriedumu Beļģija/Komisija, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 66. punkts.
([72]) Sk. Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedumu Beļģija/Komisija, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 64. un 65. punkts.
([73]) Padomes Regula (ES) 2015/1589 (2015. gada 13. jūlijs), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV L 248, 24.9.2015., 9. – 29. lpp.).

(263) Tādā veidā aprēķinātā atbalsta summa ir 20 190 595 EUR (sk. pielikumu). Atbalsta piešķiršanas diena ir: attiecībā uz 1) komponentu – diena, kad bija jāmaksā procenti, t. i., katra gada 31. decembris laikposmā no 2002. līdz 2015. gadam un 2016. gada 13. janvāris (pēdējā aizdevuma diena); attiecībā uz 2) komponentu – diena, kad tika paziņots par atteikšanos no aizdevuma, t. i., 2016. gada 13. janvāris.

12.2. **2. pasākums – 2005. gada kapitāla aizdevums**

(264) Atgūstamā atbalsta summa ir vienāda ar starpību starp:

(1) nesamaksātajiem procentiem, kas aprēķināti, pamatojoties uz tirgus prasībām atbilstošo procentu likmi, proti, a) 8,08 % uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevumam laikposmā no 2005. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 11. decembrim un b) 7,70 % *STA* saistībām laikposmā no 2006. gada 18. aprīļa līdz 2015. gada 11. decembrim; un

(2) faktiski samaksātajiem procentiem, proti, 0.

(265) Tādā veidā aprēķinātā atbalsta summa ir 20 241 255 EUR (sk. pielikumu). Atbalsta piešķiršanas diena ir diena, kad būtu jāmaksā procenti, ja aizdevums būtu piešķirts saskaņā ar tirgus nosacījumiem, t. i., katra gada 31. decembris laikposmā no 2005. līdz 2014. gadam un 2015. gada 11. decembris (diena, kad 2005. gada kapitāla aizdevums tika pārvērsts *HelB* pašu kapitālā).

12.3. **3. pasākums – 2011. gada kapitāla aizdevums**

(266) Atgūstamā atbalsta summa ir vienāda ar aizdevuma kopējo summu, kas ir 5,8 miljoni EUR. Atbalsta piešķiršanas diena ir aizdevuma piešķiršanas diena, proti, 2011. gada 31. janvāris.

12.4. **4. pasākums – 2012. gada kapitāla aizdevums**

(267) Atgūstamā atbalsta summa ir vienāda ar aizdevuma kopējo summu, kas ir 8 miljoni EUR. Atbalsta piešķiršanas diena ir aizdevuma piešķiršanas diena, proti, 2012. gada 23. maijs.

12.5. **Saimnieciskā pēctecība**

(268) Ņemot vērā saimniecisko pēctecību starp veco *HelB* (tagad *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*) un jauno *HelB* (pilns nosaukums – *Helsingin Bussiliikenne Oy*, iepriekš – *Viikin Linja Oy*), pienākums atmaksāt visu atbalsta summu, kas minēta 12.1.–12.4. sadaļā, tiek attiecināts uz jauno *HelB* (pilns nosaukums – *Helsingin Bussiliikenne Oy*).

12.6. **Klauzula par pilnīgu kompensāciju**

(269) Komisija konstatē, ka vecā *HelB* pārdošanas līguma un darījuma konta līguma noteikumi, saskaņā ar kuriem jaunajam *HelB* tiek pilnīgi kompensētas visas valsts atbalsta atgūšanas prasības (46. apsvērums), nav lēmuma par procedūras sākšanu piemērošanas jomā, un tāpēc šajā lēmumā Komisija tos nav novērtējusi. Tomēr Komisija atgādina, ka saskaņā ar iedibināto judikatūru šādas klauzulas pašas par sevi var uzskatīt par atsevišķiem valsts atbalsta pasākumiem un līdzīgu klauzulu par kompensāciju izmantošanu var uzskatīt par nelikumīga un nesaderīga valsts atbalsta atgūšanas apiešanu.

(270) Tāpēc Komisija vēlas uzsvērt, ka tad, ja šie noteikumi par pilnīgu kompensāciju tiek daļēji vai pilnībā ievēroti jebkurā brīdī pēc šā lēmuma pieņemšanas, Komisijai, iespējams, būs jāpārbauda ne tikai tas, vai šo kompensācijas noteikumu izmantošana ir nelikumīga un nesaderīga valsts atbalsta atgūšanas apiešana, kā konstatēts šajā lēmumā, bet arī tas, vai šādas klauzulas pašas par sevi nav atsevišķi valsts atbalsta pasākumi.

13. SECINĀJUMS

(271) Komisija konstatē, ka Somija ir nelikumīgi piešķīrusi atbalstu ar 1., 2., 3. un 4. pasākumu, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu.

(272) Komisija secina, ka atbalsts, kas piešķirts ar 1., 2., 3. un 4. pasākumu, ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu un ir jāatgūst no jaunā *HelB* (pilns nosaukums "*Helsingin Bussiliikenne Oy*") kopā ar atgūšanas procentiem,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsts 54 231 850 EUR apmērā, ko Somija nelikumīgi piešķīrusi *Helsingin Bussiliikenne Oy* ar 1., 2., 3. un 4. atbalsta pasākumu, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

2. pants

1. Somijai atgūst no saņēmēja atbalstu, kas minēts 1. pantā.

2. Ņemot vērā saimniecisko pēctecību starp veco *HelB* (tagad *Helsingin kaupungin Linja-autotoiminta Oy*) un jauno *HelB* (pilns nosaukums – *Helsingin Bussiliikenne Oy*, iepriekš – *Viikin Linja Oy*), pienākums atmaksāt atbalstu tiek attiecināts uz jauno *HelB* (pilns nosaukums – *Helsingin Bussiliikenne Oy*).

3. Atmaksājamām summām piemēro procentus par laikposmu, kas sākas dienā, kad summas nodotas atbalsta saņēmēja rīcībā, un beidzas to faktiskās atmaksāšanas dienā.

4. Procentus aprēķina saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļu un saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 271/2008, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 794/2004.

3. pants

1. Šā lēmuma 1. pantā minētā atbalsta atgūšana ir tūlītēja un spēkā esoša.

2. Somija nodrošina šā lēmuma īstenošanu četros mēnešos no tā paziņošanas dienas.

4. pants

1. Divos mēnešos no šā lēmuma paziņošanas dienas Somija iesniedz Komisijai šādu informāciju:

a) no saņēmēja atgūstamā kopējā summa (pamatsumma un atmaksāšanas procenti);

b) sīks apraksts par pasākumiem, kas jau veikti un ko plānots veikt, lai izpildītu šo lēmumu;

c) dokumenti, kas apliecina, ka saņēmējam ir pieprasīts atmaksāt atbalstu.

2. Somija turpina informēt Komisiju par valsts pasākumu īstenošanas gaitu šā lēmuma izpildes ietvaros tikmēr, kamēr nav pabeigta 1. pantā minētā atbalsta atgūšana. Pēc Komisijas vienkārša pieprasījuma Somija nekavējoties sniedz informāciju par jau veiktajiem un plānotajiem pasākumiem, lai izpildītu šo lēmumu. Somija arī sniedz sīku informāciju par atbalsta summām un atmaksāšanas procentiem, kas jau ir atgūti no saņēmēja.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Somijas Republikai.

Komisija var publicēt atbalsta summu un atgūšanas procentu summu, kas atgūta, piemērojot šo lēmumu, neskarot Regulas (ES) 2015/1589 30. pantu.

Briselē, 2019. gada 28. jūnijā

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Margrethe VESTAGER

PIELIKUMS

Aprēķins par atbalsta summu 1. un 2. pasākumā

1. pasākums (2002. gada iekārtu aizdevums)			
	Nesamaksātā pamatsumma	Procentu likmju starpība	Atbalsta summa
24.5.2002.	13 000 000	3,95 %	136 933
31.8.2002.	14 000 000	3,95 %	44 547
30.9.2002.	14 500 000	3,95 %	143 188
31.12.2003.	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2004.	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2005.	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2006.	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2007.	14 500 000	3,95 %	572 750
31.12.2008.	14 300 000	3,95 %	564 850
31.12.2009.	13 700 000	3,95 %	541 150
31.12.2010.	13 100 000	3,95 %	517 450
31.12.2011.	12 500 000	3,95 %	493 750
23.5.2012.	11 900 000	3,95 %	185 409
24.5.2012.	11 900 000	9.95 %	710 430
31.12.2013.	11 300 000	9.95 %	1 124 350
31.12.2014.	10 700 000	9.95 %	1 064 650
31.12.2015.	10 700 000	9.95 %	1 064 650
13.1.2006.	10 700 000	9.95 %	35 488
Atbalsts procentu likmes veidā			9 490 595
Atbalsts atbrīvojuma no pamatsummas veidā			10 700 000
Atbalsta kopsumma			**20 190 595**

2. pasākums (2005. gada kapitāla aizdevums)			
	Uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums	Procentu likmes atšķirība	Uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums, procentu likmes atšķirība
i) uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums			
31.12.2005.	12 255 223,50	8.08 %	990 222
31.12.2006.	13 245 445,56	8,08 %	1 070 232
31.12.2007.	14 315 677,56	8,08 %	1 156 707
31.12.2008.	15 472 384,31	8,08 %	1 250 169
31.12.2009.	16 722 552,96	8,08 %	1 351 182
31.12.2010.	18 073 735,24	8,08 %	1 460 358
31.12.2011.	19 534 093,05	8,08 %	1 578 355

2. pasākums (2005. gada kapitāla aizdevums)			
	Uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums	Procentu likmes atšķirība	Uzņēmējdarbības uzsākšanas aizdevums, procentu likmes atšķirība
31.12.2012.	21 112 447,76	8,08 %	1 705 886
31.12.2013.	22 818 333,54	8,08 %	1 843 721
31.12.2014.	24 662 054,89	8,08 %	1 992 694
11.12.2015.	26 654 748,93	8,08 %	2 034 054
Starpsumma un kopsumma			16 433 579
ii) *STA* saistības			
18.4.2006.	3 638 476,87	7,70 %	196 114
2007	3 834 590,77	7,70 %	295 263
2008	4 129 854,26	7,70 %	317 999
2009	4 447 853,04	7,70 %	342 485
2010	4 790 337,73	7,70 %	368 856
2011	5 159 193,73	7,70 %	397 258
2012	5 556 451,65	7,70 %	427 847
2013	5 984 298,42	7,70 %	460 791
2014	6 445 089,40	7,70 %	496 272
11.12.2015.	6 941 361,29	7,70 %	504 791
Starpsumma, *STA* saistības			3 807 676
Atbalsta kopsumma			**20 241 255**